

NOVI GROBOVI

Marija Bradac

Po dolgi bolezni je umrla v petek zvečer v Doctors bolnišnici Marija Bradac, rojena Nose, v starosti 69 let. Rojena je bila v fari Zagradec, vas Veliko Globoko na Dolenjskem, odkoder je prišla sem pred 55 leti. Bila je članica društva Warrensville, št. 31 SDZ. Tukaj zapušača žalujočega soproga Antona, hčer Angeline Croop iz Ravenna, Ohio, Julijo Firem, Ane Kimler, Pauline Bell, Frances Dvorak, Vero Starkey, Evelyn Marsky ter sina Antona, 18 vnukov in 4 pravnukne ter sestro Bergino Gliha. V starem kraju živi brat Anton. Pogreb pokojne bo iz hiše žalosti na 4830 Green Rd. Warrensville Hts. v ponedeljek ob 9 uri zjutraj v cerkev sv. Jude na Richmnod Rd. ob 9:30 in potem na Kalvarija pokopališče pod vodstvom Louis Ferfolia pogreb. zavoda.

Julia Kotorac

Po kratki in mučni bolezni je preminula v Euclid Glenville bolnišnici Julia Kotorac, rojena Pecanič, stara 60 let, stanujoča na 20551 Goller Ave., Euclid O. Tukaj zapušača soproga Nicholas, doma iz Slavonije sinova Ivan in Peter, vnukinjo, sestro Anna Santek in več sorodnikov. Rojena je bila v Badlovinu, kjer zapušača več sorodnikov. Tukaj je bivala 30 let in je bila članica društva Sloboda št. 235 HBZ. Pogreb se vrši v torek zjutraj ob 8:15 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda na 458 E. 152. St. v cerkev sv. Kristine ob 9:00 uri in nato na Calvarija pokopališče.

Joseph Zupancic

V vojaški bolnišnici v Battle Creek, Mich. je preminul Joseph Zupancic, star 42 let, stanujoč na 444 E. 158. St. Tukaj zapušača 2 otroka, Mary-Ann in Francine, starše Frank in Mary, rojena Galich, oba doma iz Višnje gore. Rojen je bil v Pueblo, Colo. V drugi svetovni vojni je pridelen k pehoti. Zaposlen je bil v Cleve. Graphite Bronze Co. Bil je član društva Sv. Jožefa št. 169 KSKJ in društva Mir št. 14 SNPJ. Pogreb se vrši v sredo zjutraj ob 8:45 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda na 458 E. 152. St. v cerkev Marije Vnebovzjetje ob 9:30 uri in nato na Calvarija pokopališče.

Elizabeth Medic

Po dolgi in mučni bolezni je preminula v Euclid Glenville bolnišnici Elizabeth Medic, rojena Prevec, stara 60 let, stanujoča na 1218 E. 169. St. Tukaj zapušača soproga Josepha, doma iz vasi Toplice pri Novem mestu na Dolenjskem, hčer Anne Fletcher v Houston, Texas, sina Joseph ml., vnukinjo, brata Frank Prevec v Girard, O., 2 sestre, Mary Lenarčič in Anna Korče, obe v Little Falls, N. Y. ter veliko sorodnikov. Hči Mollie je umrla leta 1939. Rojena je bila na Vrh-niki na Notranjskem. Tukaj je bivala 45 let in je bila članica društva Napredne Slovenke št. 137 NSPJ. Pogreb se vrši v torek popoldne ob 1:30 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda.

Vremenski
prerok
pravi:

Danes oblačno in toplo. Po-noči od časa do časa dež in to-plo.

da na 458 E. 152. St. in nato na Highland Park pokopališče.

Ludwig Misley

Pogreb mladeniča Ludwig Misley ml. se je vršil v soboto zjutraj z Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda na 458 E. 152. St. v navzočnosti samo staršev zaradi hude nalezljive bolezni, na Calvarija pokopališče.

Johanna Stearns

Umrla je na svojem domu na 15404 Lake Shore Blvd. Johanna Stearns, rojena Thellman, stara 73 let. Bila je vdova. Soprog Alex je umrl leta 1927. Tukaj zapušača sinova Paul, cigar soproga Frances je hči poznane Permetove družine, in Leo, 6 vnukov, brata Dana in več sorodnikov. Pogreb se vrši v sredo popoldne ob 1:30 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebni zavod na 458 E. 152. St. in nato na Lakeview pokopališče.

Edwin S. Powali

V nedeljo zjutraj je bil ubit v avtomobilski nesreči na Cloverleaf, Eddy Rd. Edwin S. Powali. Bil je star 43 let in rojen v Frederick Town, Pa. ter je živel na 684 E. 113. St. kjer je njihova družinska rezidenca. Bil je načelnik "Die Storage" departementa v Lincoln Electric Co., kjer je bil zaposlen zadnjih deset let. Bil je član društva Eagles. Tukaj zapušača ženo Johanno, roj. Suhadolnik, in otroke Edwina Seifried, Dorothy, Clifford E. Claude, starše Johna in Louise Povali, brata Johna in Williamsa, sestre Edith Kropf, Edna Hart, Alice Eppich in Mary Bosco. Pogreb bo v sredo zjutraj ob 8:30 dopoldne iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob 9. uri in od tam na Calvary pokopališče.

Karolina Požar

Po dolgo trajajoči bolezni je preminula Karolina Požar, roj. Maslič, stanujoča na 10510 Way Ave., v starosti 63 let. Bila je doma iz Vasi Podgrad pri Divači na Primorskem, odkoder je prišla sem pred 45 leti. Spadala je k društvu Na Jutrovet št. 477 S. N. P. J. ter društvu Danica št. 34 SDZ. Tukaj zapušača žalujočega soproga John, hčer Caroline, omoženo Sustersic. V starem kraju brate Rudolf, Frank, Josipa ter sestre Franciško in Marijo. Pogreb pokojne se bo vršil v sredo zjutraj ob 8:30 iz Louise Ferfolia pogrebnega zavoda v cerkev sv. Lovrenca ob 9. uri in potem na Kalvarija pokopališče.

Odpust uslužbencev
radar. laboratorija
v Fort Monmouthu

V laboratoriju v Fort Monmouthu, N. J., je bilo radi komun. aktivnosti odslovljenih 20 uslužbencev.

NEW YORK. — Senator McCarthy je 23. oktobra izjavil, da je doslej odslovljenih zaradi svojih komun. aktivnosti 20 uslužbencev v Fort Monmouthu, N. J. McCarthy, ki načeljuje preiskavi vohunskega kroga v silno tajnem radarskem laboratoriju armadnega signalnega zbora v Fort Monmouthu, je izjavil, da pomeni odslovlitev omenjenih 20 ljudi zadovoljivo dejstvo v izboljšanju varnostnega sistema v Fort Monmouthu.

Senator je dejal: "V veliko zadoščenje nam je odločitev armadnega tajnika, ki je dal vsem poveljujočim častnikom polno-močno, da lahko odslovijo osebe, ki so osumljene komunističnih aktivnosti."

MOSKVA JE
UKAZOVALA
VOHUNOM

Izjave bivše komunistične kurirke Bentleyjeve pred senatnim preiskovalnim odborom.

WASHINGTON. — Bivša komunistična kurirka Elizabeth Bentley je izjavila, da je bilo tukajšnjim komunističnim vohunom iz Moskve ukazano, naj "izvajajo pritisk" na vladne uradnike, da bi slednji poslali ameriške gravirane plošče za tiskanje bankovcev v Moskvo.

Sovjetija je dobila te plošče potom diplomatskih pogajanj 1. 1944 ter je natisnala za 250 milijonov nemških okupac. bankovcev, katere je morala potem vrednostno kriti ameriška vlada.

Preden je bil sporazum za te plošče dosežen, je Miss Bentley dobila vzorce bankovcev, ki jih je izročila komunističnim vohunom, kateri so jih hoteli fotografirati, da bi jih ponaredili, češar pa niso mogli izvesti zaradi prevelike delikatnosti barv.

Miss Bentley je pričala pred senatnim preiskovalnim pododborom. Kot svoja "kontaktna" moža, ki sta ji dajala ukaze, je imenovala Nathan Gregory Silvermasterja in William Ludwig Ullmana v New Yorku.

Odbor je pozval na odgovor oba omenjena moža. Silvermaster je priznal, da je bil v službi finančnega departamenta. Nista pa hotela priznati ničesar, češar ju je obdolžila Miss Bentley ter nista tudi hotela odgovarjati na vprašanja, če sta komunisti, češ da bi ju odgovori utegnili diskriminirati.

Morilec univerzitetne
dijakinje obsojen
v dosmrtni zapor

Priznal se je krivega umora po drugem redu, nakar mu je bila prisojena dosmrtna ječa.

UPPER SANDUSKY, O. — Roy R. Schinagle Jr., ki je umoril svojo ljubavnico z Ohio Wesleyan univerze, se je v soboto priznal za krivega umora po drugem redu, nakar je bil obsojen v dosmrtni zapor. Morilec, ki je star devetnajst let in doma iz Clevelanda, je bil preje v tednu obtožen umora po prvem redu. Ko je ubil svojo ljubico Cynthia Pfeil, kateri je obetal zakon, ter ji z železno cevjo razbil in razsek al obraz, da bi je ne bilo prepoznati, je vrغل njeno truplo iz avtomobila v nekem gozdiču v bližini univerze.

Predtem je okrajni tožilec zahteval zanj obtožnico po prvem redu, za katero je smrtna kazen mandatorična, razen če porota priporoči milost.

Metodistovskemu škofu
odklonjena dvorana

LOS ANGELES. — Predstavnik Philharmonice avditorija so potrdili, da niso hoteli oddati avditorija v uporabo metodistovskemu škofu Bromleyu Oxnamu, vseameriškega voditelja metodistovske Cerkve, češ da je "preveč kontroverzna osebnost". Škof Oxnam je bil namreč letos zaslišan pred Kongresnim odborom za preiskovanje neameriških aktivnosti.

Sneg zamel 200 lovcev
v Wyomingu

SHERIDAN, Wyo. — Gozdarski uradniki in delavci si prizadevajo rešiti približno 200 lovcev, ki jih je zamelo v Big Horn pogorju severnega Wyominga. Izolirane in zametene lovce so odkrili letalci.

V dotičnem pogorju je zapadlo do 30 palcev snega, temperatura pa je padla na 24 stopinj.

Governor in župan
bosta baje osebno
podprla Celebrezze-a

Republikanski kandidat McDermott očita Celebrezzeju, da ga podpirajo levičarske skupine.

CLEVELAND. — Po poročilih tukajšnjega časopisja bosta tekoči teden gov. Lausche in župan Burke osebno posegla v volilno kampanjo ter podprla kandidato kandidata Celebrezzeja za clevelandskega župana.

Celebrezze, Lausche in Burke bodo nastopili v petek na tradicionalnem predvolilnem shodu v Moreland Theatre na E. 119 St. in Buckeye Rd. (v madžarskem okrožju).

Dalje pričakujejo, da bosta župan Burke in kandidat Celebrezze nastopila prihodnji petek na tradicionalnem predvolilnem shodu v Moreland Theatre na E. 89 St. Republikanski kandidat sodnik McDermott pa medtem tudi ne

drži križem rok ter obtožuje demokrata Celebrezzeja, da so ga indorsirale progresivna stranka ter znane levičarske organizacije in unije ter ga poziva, naj ga (Celebrezze) toži, če to ni resnica. Oba kandidata pa obljubujeta, da bosta ta teden pričela bitko s težko artilerijo in velikimi "kanoni."

Iz varnostnih razlogov
je bilo odslovljenih
1500 uslužbencev

V štirih mesecih jih je bilo 863 odslovljenih, nadaljnjih 593 pa prisiljenih k resigniranju.

WASHINGTON. — V teku zadnjih štirih mesecev je ameriška vlada iz varnostnih razlogov odslovila skoraj 1,500 uslužbencev in uradnikov. Bela hiša je naznanila, da je bilo med 27. majem in 30. septembrom 863 uslužbencev odslovljenih, 593 pa prisiljenih, da so sami podali ostavko.

27. maj je bil tisti datum, ko je postal polnomočen eksekutivni ukaz predsednika Eisenhowerja, ki je določal pričetek izvajanja varnostnega programa.

James G. Hagerty, tajnik Bele hiše, je poudaril, da so bili vsi gornji odslovljeni zgolj iz varnostnih razlogov in da niso v nikakoli zvezi z odslovlitvami 145 tisoč drugih uslužbencev, ki so bili črtani z vladnih plačilnih list zaradi izvajanja ekonomskega programa vsestranske štednje.

Faroukovi zakladi na
javni dražbi

LONDON. — Dne 12. februarja pojdejo na javno dražbo zakladi bivšega egiptskega kralja Farouka, ki so cenjeni na \$8,400,000. Med temi zakladi je tudi znamka iz Toskanije iz leta 1860, ki je edina na svetu. Dajanje je med njimi tobačnica ali škatala za njuhalni tobak, ki je vredna \$400,200.

Jugoslovnan Pavlovich je pobil z železno cevjo
ameriškega rdečega vodjo Robert Thompsona

Pavlovicha označuje poročilo kot "trubel" povzročajočega inozemca, ki je imel biti deportiran. — Pravijo tudi, da je napadel Thompsona samo zato, da bi s tem napadom zavlekel svojo deportacijo.

NEW YORK. — Nek protikomunistični inozemec je dne 23. oktobra v zavodu Federal House of Detention napadel in pobil na tla Roberta G. Thompsona, ki je eden izmed glavnih ameriških komunistov.

Thompson, ki se je izkazal v vojni za velikega junaka, potem pa postal rdeči revolucionar, je nevarno ranjen od dveh silnih udarcev z železno cevjo. Zdravniki so ga nemudoma operirali, da mu olajšajo pritisk njegove razbite črepije na možgane.

Njegov napadalec je Alexander Pavlovich, "trubel" povzročajoči inozemec, ki je imel biti istega večera deportiran. (V čem obstoja "trubel", ki ga povzroča, in kakaj je imel biti deportiran, poročilo ne pove. Ured.)

Oblasti pravijo, da ni nikakega dokaza o kakem ideološkem sporu med obema ter so mnenja, da ga je Pavlovich napadel samo zato, da bi dosegel odlog svoje deportacije. Če je bil to res njegov namen, tedaj mu je uspel. Njegova deportacija je bila namreč odložena do preiskave.

V slučaju vojne bi
Jugoslavija verjetno
ostala nevtralna

Tako misli uvaževani britanski politični analist in vpliven član konservativne stranke.

LONDON. — Uvaževani politični analist F. A. Voigt, ki je obenem vpliven član konservativne stranke, razpravlja v reviji "Tablet" med drugim sledeče:

Sedanja jugoslov. oligarhija bo sprejela vso pomoč, ki jo more dobiti, bo razpravljala v vojaških razpravah in sodelovala v obrambnih načrtih. Toda ne bo sprejela nikakih pogojev in ne obveznih nalog. Če bi, seveda prevladal ruski vpliv, bi bilo temu takoj kraj.

Premoč anglo - ameriškega vpliva bi jugoslov. režimu vzela njegov despotični značaj. Režim bi se v demokratični Jugoslaviji ne mogel vzdržati. Tita pa skrbi zlasti to, kako bi mogel vzdržati svoj režim, svojo oligarhijo pri življenju. To mu je veliko večja skrb kot pa neodvisnost države.

V slučaju vojne moramo pričakovati, da bo Jugoslavija ostala nevtralna in da bo tudi z močjo orožja zavračala vsak poskus Anglo - Amerikancev, če bi hoteli ti preko njenega ozemlja, prav tako kakor so bili Tito in njegovi partizani pripravljeni odbiti z orožjem morebitno anglo-ameriško izkrcavanje v l. 1944.

Atlantske sile nimajo prav nobenega zagotovila, da bo Jugoslavija njihov zaveznik v slučaju vojne, tako kot sta zaveznici Turčija in Grčija. In vendar brez jugoslov. zavezništva ne bo mogoče uporabljati najvažnejših strateških položajev, ne bo mogoče uporabljati carigradske ožine z odločilnim učinkom za odločilen namen ali pa celo za nikak namen ne. Kajti dvomljivo je, da bi mogli ta položaj držati, če bi bilo zadržanje Jugoslavije v dvomljivem času —

Pavlovich je pobil Thompsona z železno cevjo, ko je bil z njim in še kakimi 30 jetniki peljan h kosilu. Kje je dobil železno cev, ni bilo pojasnjeno.

Thompson, ki je star 38 let, je bil eden izmed enajstih najvišjih ameriških komunistov, ki so bili leta 1949 obsojeni kot propagatorji nasilnega strmogavljenja ameriške vlade. Deset obtožencev je bilo tedaj obsojenih na maksimalno zaporno kazen petih let, Thompson pa v očigled svojega sijajnega vojnega rekorda v drugi svetovni vojni na Pacifiku, je dobil samo tri leta.

Ko je napočil čas, da bi nastopil svojo kazen, je Thompson s nekaterimi drugimi pobegnili; prišli so ga v avgustu FBI organi z nekim tovaršem vred v koč v gorovju Sierr Nevada v Kaliforniji, o čemer smo že poročali.

Thompsona so takrat pripeljali v New York, kjer mu je nameravalo sodišče podaljšati kazen zaradi njegovega bega.

Napadalec Pavlovich je Jugoslovnan.

Mladina v promelni
nesreči; eden mrtev,
trije ranjeni

Mladina se je v zgodnjih jutranjih urah vračala z neke "beer party" ...

CLEVELAND. — V soboto zgodaj zjutraj (po polnoči) je bil neki clevelandski mladenič v Clevelandu ubit, tri druge mlade osebe, ki so se vozile z njim, pa nevarno ranjene, ko se je avto, v katerem so se vozili, zaletel v nek steber na Clark Avenue mostu ter se dobesečno ovil okoli stebra.

Policisti in gasilci so se trudili skoraj 45 minut, preden so s forsiranimi plinskimi planeti prežgali razbito kovino avtomobila, da so dobili iz njega mrtveca in težko ranjene osebe.

V nesreči je bil ubit 18-letni Ray F. Woodside, ki je stanoval na W. 14. cesti in bil uposlen pri Aluminum Co., of America.

Ranjeni pa so bili Barbara Mitterko, stara 17 let, ki se nahaja v kritičnem stanju v City bolnišnici; ima obe nogi zdrobljeni in poškodbe na glavi.

George Rancher, star 18 let, v St. Alexis bolnišnici z nevarnimi poškodbami na glavi.

Rita Clerck, stara 16 let, tudi v St. Alexis bolnišnici z nevarnimi notranjimi poškodbami. Mladina se je v zgodnjih jutranjih urah vračala z neke "beer party", kjer pa je bilo morda na razpolago še kaj močnejšega kot pivo. To pove vse. ...

Novi berlinski župan

BERLIN. — Walter Schreiber je bil izvoljen za župana zapadnega Berlina, v katerem položaju bo nasledil pokojnega župana Ernesta Reutherja, ki je 29. septembra umrl.

Dvomljivo. Vprašanje torej je, kako bi mogli spreobrniti Jugoslavijo v zanesljivega zaveznika.

Razne drobne novice
iz Clevelanda in
te okolice

Pratike—Ralph Skolar, 1219 E. 169 St., ima spet na razpolago Baragove pratike. Pokličite KE 1-7334.

V Florido se selita—

Joe in Antonia Vadnal iz Geneva, O., sta prodala svojo farmo in odpotovala danes za stalno v Florido. Pozdravljata vse svoje prijatelje in znance.

Sestanek—

Zveza sentclerskih trgovcev ima v torek 27. okt. ob osmih zvečer sejo v SND na St. Clair Ave. v sobi št. 1.

Na zdravljenje—

Mrs. Ana Bandi, soproga Lawrence Bandi, 6727 Edna Ave., in Mrs. Mary Luznar sta odpotovali pretekli teden v toplice Kneip Springs Rome City, Indiana na zdravljenje.

Angleški tečaji—

Na 25 različnih krajih se vrše tečaji angleškega jezika in pouk za državljanski izpit za novonaseljence. Pouk je za stalnovalce mesta brezplačen. Podrobna pojasnila dobite, če pokličete CH 1-3660 pred 5. uro popoldne. V Collinwood High na E. 152 St. in St. Clair Ave. ter v John Adams na E. 116 St. in Corlett je pouk vsak torek in četrtek od sedmih do devetih zvečer, v East Madison na Addison Rd. vsak ponedeljek in vsako sredo od 7. do 9. zvečer, prav tako tudi v Thomas A. Edison na Hough Ave. V glavni knjižnici na 325 Superior Ave., se vrši tečaj podnevi vsak torek in vsak četrtek od 1:30 do 3:30 v Norwood knjižnici pa iste dneve od ene do treh popoldne.

V bolnišnici—

Mrs. Angela Droblich, 917 E. 73 St., je bila v četrtek odpeljana v Cleveland Clinic Hospital, 93rd in uclid Ave. Sorodniki in prijatelji ji želijo hitrega okrevanja.

Izobjeno in najdeno
MIDDLETOWN, Conn.

Neka ženska je opazila na pločniku deset-dolarski bankovec, katerega je izročila policiji kot najdeni denar. Nato pa je opazila, da je bankovec sama izgubila.

NAJNOVEJŠE VESTI

WASHINGTON. — Thomas A. Burke, ki ga je governor Lausche imenoval za zveznega senatorja na mesto umrlega Tafta, je postavil governorja Lauschea poleg Stevensona kot "dobrega" demokratskega predsedniškega kandidata.

NEW YORK. — Stavka razvalčevalcev mleka in delavcev v mlekarnah je včeraj popoldne ob štirih uknila dobavo mleka kakim 12 milijonom osebam v New Yorku in okolici.

WASHINGTON. — Včeraj je dospelo v Washington z busi, privatnimi avtomobili in vlakih med policisti in podtalnimi protikomunisti ubitih 28 policistov.

HIGHLAND FALLS, N. Y. — Štiriletni David A. Bowdoin se je včeraj zadušil v stari in nerabljeni ledenici. To je že petnajsta taka tragedija v letošnjem letu.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. Henderson 1-0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and Editor: Mary Debevec

NAROČNINA

Za Zed. države \$10.00 na leto; za pol leta \$6.00; za četrt leta \$4.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$12.00 na leto. Za pol leta \$7.00, za 3 mesece \$4.00.

SUBSCRIPTION RATES

United States \$10.00 per year; \$6.00 for 6 months; \$4.00 for 3 months.

Canada and all other countries outside United States \$12.00 per year; \$7 for 6 months; \$4 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th, 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd, 1879.

83 No. 211 Mon., Oct. 26, 1953

Vojna ali mir?

Načelnik ameriške civilne obrambe Val Peterson se je dne 6. oktobra letos pred narodnim ženskim komitejem za civilno obrambo izjavil, da je atomska vojna neizogibna. Po časopisnih vesteh je rekel, da zelo dvomi, da bi postalo človeštvo kmalu dovolj pametno, da bi se rešilo pred to nesrečo, da kažeta slaba človeška narava in pa človeška skušnja našemu upanju nasprotno pot.

Dne 8. oktobra pa je ob priliki slavnostne večerje na spominski slavnosti v čast Alojziju Smithu v New Yorku izjavil vrhovni poveljnik združenih vojnih sil severoatlantske zveze, general Alfred M. Gruenther sledeče: "Naše oborožene sile bodo učinkovite samo v toliko, kolikor jih bodo narodi podpirali, da bodo ostale duševno močne, aktivne v umskem prizadevanju in ekonomsko zdrave. Naloga držav severoatlantske zveze je torej sedaj to, da pripravijo temelji, ki bo ustvaril ravnovesje med vojaškimi, gospodarskimi in socialnimi činitelji, kar nas bo po pameti sodeč napravilo varne tako pred navalom napadalca od zunaj kakor pred razpadanjem, ki sledi iz revščine in malodušnosti."

Skoro istočasno pa se je naš predsednik Eisenhower že ponovno izjavil, da v bližnji bodočnosti ni nobene vojne nevarnosti.

Kdo ima prav: Ali Peterson ali Eisenhower? Kakšen je dejanski položaj glede vojne nevarnosti?

Kdor je zasledoval dogodke pred prvo in drugo svetovno vojno, bo vedel, da so razni državniki še tik pred izbruhom vojne dajali izjave, da ni nobene vojne nevarnosti. Čeprav je vojna že visela v zraku, smo vedno čuli od uradnih strani vseh držav zatrdjevanja, da vojne ne bo. Vsi odgovorni državniki smatrali namreč za potrebno, da med državljani preprečujejo nervozo, strah in vojno psihozo, ki bi mogla napraviti mnogo škode v gospodarstvu. Če bi ljudje bili prepričani, da stojimo tik pred izbruhom vojne, bi to zelo kvarno vplivalo na vse življenje v državi.

Kakšen je torej danes dejanski položaj? Mislimo, da z lahkoto trdimo, da danes nihče ne ve, ali smo tik pred izbruhom tretje svetovne vojne ali pa nas čaka še več ali manj dolga doba takega miru, kot je sedaj, miru, ki ni mir. Gotovo pa je, da obstoja resna vojna nevarnost.

Čemu se je namreč Sovjetska Rusija z vso paro pripravljala na vojno ves čas po drugi svetovni vojni? Čemu drži pod orožjem milijonske armade? Fašizem in nacizem sta bila premagana, zaveznikov se vendar Sovjetom ni bilo treba bati, saj so se vse zapadne sile vsled nes pametnega zaupanja v Rusijo popolnoma razorožile. Kmalu po končani drugi svetovni vojni, je svetovni komunizem povzročil državljansko vojno v Grčiji, nasilno prevzel oblast v Češkoslovaški, prešel v napad na Kitajskem in osvojil vso to ogromno državo ter končno izvršil napad in vojno v Koreji. Po drugi svetovni vojni so begunci iz zaželezane zavese pravili Angloamerikancem, da se svetovni komunizem pripravlja za napad proti zapadnim demokratičnim državam, toda ti so bili slepi in gluhi za vsa svarila, šele napad v Koreji je vsaj Amerikancem odprl oči, dočim se zdi da Angleži še sedaj verujejo v mirovne sovjetske akcije.

Svetovni komunizem niti ni skrival, da ima pred očmi vedno svoj zadnji cilj: osvojiti ves svet in v vseh državah uvesti komunistično diktaturo. Da bi dosegel svoj namen, je organiziral ogromno propagando po vsem svetu, ki jo vodi centrala v Moskvi. Ta propaganda skuša predvsem razkrojiti vse družabno življenje v nekomunističnih deželah, poplirati gospodarski razkroj in na njegovih razvalinah gojiti v narodu nezadovoljnost z dosedanjim družabnim redom in množicam dokazovati, da je rešitev vsemu socialnemu zlu le v komunizmu. Kadar je v kaki državi družba že primerno obdelana v komunističnem smislu, takrat gre komunizem naprej in pripravlja nasilno revolucijo. To delo vrši komunizem po vseh državah s pomočjo milijonov svojih tajnih agentov. Poleg silne propagande, ki naj pripravlja pot svetovni revoluciji, pa se svetovni komunizem brez dvoma pripravlja, da doseže svojo končno zmago potom vojne. Lenin je napisal, da se mora komunizem pripravljati na to, da izvojuje končno zmago z vojno. Vse mirovne akcije komunizma imajo namen pripravljati tudi za končno veliko vojaško odločitev na bojišču. Toda dokler voditelji svetovnega komunizma ne bodo prepričani, da je prišel ugoden čas za zmago njih orožja, toliko časa nove svetovne vojne ne bo.

Proti komunističnemu navalu skuša Amerika, ki danes vodi ves svetovni odpor, predvsem onemogočiti komunistično propagando s tem, da ji jemlje tla za uspešno delo na ta način, da pomaga po vsem svetu dvigniti življenjsko raven in da organizira svetovno propagando proti komunizmu. Jasno pa se zaveda tako sedanja kot se je prejšnja ameriška administracija, da more preprečiti oborožen napad svetovnega komunizma le močna oborožena sila protikomunističnih držav. Tako je nujno moralo priti do oboroževanja in organizacije severnoatlantske zveze, ki ima le namen preprečiti sovjetski napad na zapadno Evropo.

Koliko časa bo sedaj trajalo to tekmovanje med sveto-

vnim komunizmom in protikomunističnim svetom? Mrzla vojna že obstoja, na nekaterih frontah ogromne bojne črte je vroča že tudi nastala, pa se je komunizem pravočasno umaknil, ker je videl, da še ni dovolj močan za splošni napad. Vprašanje je, ali bo zmogla Amerika vzdržati tako stanje še dolgo let, ali dela čas za komunizem ali za protikomunistične sile? Kaki nenadni dogodki v takih razmerah lahko povzročijo svetovni spopad, na katerega mora biti naša država vsak čas pripravljena.

BESEDA IZ NARODA

Pismo
Vrhenskoga
Tinela

Waukegan, Ill. — V North Chicago, katero deli od nas le deseta cesta imajo zadnje mesece precej prekanjanj radi priključitve nadaljnje okolice k mestu. Eni so za priključitev (annexation), drugi nekateri pa so proti. Oboji imajo svoje razloge, ki jih utemljujejo po svoje. Vsaka glava misli po svoje in vsak izraža svoje misli. Priključitev bo res prinesla seboj tudi nove odgovornosti in obveznosti, to je res, toda prinesla bi pa tudi nove možnosti za nadaljni razvoj mesta, zlasti bi dobilo mesto nove prostore za širjenje stanovanjskih distriktov. Kakor po vseh drugih mestih tako tudi v North Chicago ljudje silijo bolj ven iz goste natrpanih hiš, na zrak, kjer naj bi imeli več prostora za vrtove okrog svojih hiš, itd. Je pač tako, vse se razvija naprej, nazaj se ne sme. Nekoč ko so naši prvi pionirji prihajali v te kraje so pripovedovali, kako so se vsi stiskali doli na Market cesti in tam okrog. Tam so zdaj ljudje druge barve, večina že zamorci, mi pa smo se pomaknili bolj gori na deseto in tja gori proti zapadu in severozapadu. Mladi pa silijo še bolj ven, kajti vse na okrog rastejo nove hiše, nove naselbine. Tako je tudi z North Chicago. Na južni strani so tovarne, potem mornariške vojašnice in drugo. Edin prostor je torej proti zapadu in severozapadu, tja preko "naše waukeganske" Jugoslavije, preko proge.

Polagoma se bo vse uredilo, če se bomo za svobodo in demokracijo. To tudi se. Mi v Ameriki to razumemo. Kako to razumemo azijski narodi? To je drugo vprašanje. Mi v Ameriki vemo, da imamo večjo in boljšo svobodo in demokracijo, kakor jo imajo pa kjerkoli drugje na svetu. To je tudi resnica. Mi v Ameriki vemo tudi, kako lažnjiv in kako zavajalen je n. pr. mednarodni komunizem. Kdor razume in je proučil Marksovo politično filozofijo, ta ve, da je že Marks točno in jasno povedal, da kadar bo prišla politična oblast v roke proletariatu (to je povedal Marks pod zavajalno frazo), da bodo vse druge politične stranke izginile in poginile, ker ne bo zraka za nje. To napoveduje tudi v svojem manifestu, oz. razlagi o manifestu tudi o vseh religijah (verah). To je tudi Lenin, za njim Stalin, točno izvajal. To dosledno izvajajo na svoje zavajalne načine Tito v Jugoslaviji. Proti tej politični filozofiji, ki je zavita v vse močnejše zavajalne plašče se mora vsak razumen svoboden človek tudi boriti, če noče pasti v sužnost komunizma. Amerika se prot temu tudi dosledno bori, samo to je oporekljivo, da se mnogokrat bori na napačnih frontah in z napačnimi načini. Mi se borimo proti komunizmu, kjerkoli ga srečujemo. Na eni strani je to na mestu, pa drugi pa večkrat tvegamo in dvomljivo glede končnega uspeha. V manja na Sveto Goro (Holy Hill), ki se nahaja blizu Milwaukee v Wisconsinu. Omenjena romarska točka je na lepem kraju na visokem hribu, s katerega

je po vsej okolici sijajen razgled. Več let je bil tam slovenski karmelit Rev. P. Prah za priorja, zdaj pa je prestavljen nekam drugam in letos ga nismo našli tam.

— Odkar sem moj zadnji dopis objavil, se je po svetu zopet dogodilo marsikaj. Zadnji mesec so se zbrali v Chicago voditelji demokratov. Čas za svoj sestanek so si izbrali ob povratku Adlai Stevensona, ki je po svojem porazu zadnjo jesen napravil potovanje okrog sveta v svrhu nekega proučevanja političnih razmer po svetu.

Adlai Stevenson, bivši guverner države Illinois, je bister opazovalec in dokaj sposoben politik. Je globoko izobražen mož in kot tak umeva marsikaj, kar drugi bolj težko razumejo, nekateri pa močjejo razumeti radi političnih razlik v prepričanju. Ko je imel svoj govor v Chicagi 15. septembra sem ga poslušal in opazoval na televiznu. Mož ni samo nadarjen govornik, ampak ima izvrsten upogled v socialne razmere po svetu. Dandanes ni dovolj, da si samo naobražen, da znaš sukati jezik in vrteti lajno kot govornik na odru, ampak je potrebno, da veš, da razumeš, kaj javnosti razlagaš, ne pa da samo proizvajaš, kakor nekaka živa gramofonska plošča katere spisane govore. Stevenson je obrazložil, kako zlasti azijski narodi, ki živijo daleč za nami v socialnem oziru, gledajo na nas. In kaj je potrebno, da storimo mi Amerikanci, da jih pridobimo, da bodo nam zaupali in sledili. Ameriki je usoda položila v roke vodstvo sveta. To je neka pravica in častna vloga, ampak z njo vred je usoda položila v naše roke tudi silno veliko obveznost in dolžnost. Kako bomo vodili, kako bomo ravnali, to je pa odvisno od nas.

Mi v Ameriki povdarjamo, da se borimo za svobodo in demokracijo. To tudi se. Mi v Ameriki to razumemo. Kako to razumemo azijski narodi? To je drugo vprašanje.

Mi v Ameriki vemo, da imamo večjo in boljšo svobodo in demokracijo, kakor jo imajo pa kjerkoli drugje na svetu. To je tudi resnica.

Mi v Ameriki vemo tudi, kako lažnjiv in kako zavajalen je n. pr. mednarodni komunizem. Kdor razume in je proučil Marksovo politično filozofijo, ta ve, da je že Marks točno in jasno povedal, da kadar bo prišla politična oblast v roke proletariatu (to je povedal Marks pod zavajalno frazo), da bodo vse druge politične stranke izginile in poginile, ker ne bo zraka za nje. To napoveduje tudi v svojem manifestu, oz. razlagi o manifestu tudi o vseh religijah (verah). To je tudi Lenin, za njim Stalin, točno izvajal. To dosledno izvajajo na svoje zavajalne načine Tito v Jugoslaviji. Proti tej politični filozofiji, ki je zavita v vse močnejše zavajalne plašče se mora vsak razumen svoboden človek tudi boriti, če noče pasti v sužnost komunizma. Amerika se prot temu tudi dosledno bori, samo to je oporekljivo, da se mnogokrat bori na napačnih frontah in z napačnimi načini. Mi se borimo proti komunizmu, kjerkoli ga srečujemo. Na eni strani je to na mestu, pa drugi pa večkrat tvegamo in dvomljivo glede končnega uspeha. V manja na Sveto Goro (Holy Hill), ki se nahaja blizu Milwaukee v Wisconsinu. Omenjena romarska točka je na lepem kraju na visokem hribu, s katerega

je po vsej okolici sijajen razgled. Več let je bil tam slovenski karmelit Rev. P. Prah za priorja, zdaj pa je prestavljen nekam drugam in letos ga nismo našli tam.

Po svobodi in demokraciji hrepenijo tudi mnogi drugi narodi, ki so vladani po naših zaveznikih kot Angležih in Francozih na črnem kontinentu in v Aziji. V svojem hrepenjenju po svobodi se dvigajo Egipčani, Moročani in drugi v Afriki. V Aziji Indo-Kinezi, drugje zopet drugi. Angleži in Francozi jih krotijo in tlačijo. Mi pa jim dajemo podporo in puške pri tem. To se pravi, pomagamo Angležem in Francozom zatreti vsako dviganje za dosego svobode in boljše socialnega življenja med takimi narodi. Med takimi imajo komunisti najbolj rodovitno polje za sejanje proti-ameriškega duha, češ, glejte, te čudne demokratične Amerikance, pripovedujejo nam da so za svobodo in demokracijo, pa pomagajo vašim sovražnikom, da bodo vas potlačili vkovali v še nadaljno sužnost. Ni čudno, da potem gledajo na Amerikance sovražno.

Kdor jasno gleda na sedanje razmere v svetu, si ne more pomagati, da pride do zaključka: Voda in ogenj ne moreta skupaj. Eden ali drugi prevladuje in gospoduje. Tako tudi ni prostora ne zraka za svobodo in demokracijo, kjer gospodari komunizem. To stoji.

Kaj potem? Drugače izhoda ni kot borba proti komunizmu, ki je neizprosna sovražnik in nasprotnik prave svobode in de-

mokracije. Udariti je treba po tistih, ki komunizem širijo in izvajajo. In glavna nosilka komunizma je Sovjetska Zveza. Udar po njeni buči bi nekaj zalegal, ker bi padel na pravo mesto in na pravi kraj. Mahati pa po tistih, ki se borijo proti tiranstvu, kakih imperialističnih evropskih veselil, je pa le odbijanje tistih sil, ki silijo iz pod raznih jarmov na svetlo k svobodi in demokraciji. Tako je moje mnenje.

Je vse zastoj, kadar je krčma polna pijanih norcev in kričaveč, takrat sosedje okrog krčme nimajo miru, niti spati ne morejo v miru. Tako tudi svet ne bo imel miru, dokler bodo v Moskvi razgrajali komunistični kričachi in skozi razne tajne luknje in kanale vodili podpihavanja v druge države in dele sveta. Treba je zamisliti nove načine, ki bodo kaj zalegli!

Ko sva o tem govorila z mojim prijateljem, ki je doma tam, ki znajo junce popravljat, je dejal: "Tine! Proti komunizem ne znajo nastopiti. Komunizem je postal močan bik. In bika je treba prijet in stisnit za mošnjo, pa ti zamuče kot tele in se poda. . ."

Ni napačen nasvet. Upam, da se radi teh vrstic ne bo nikomu kolcalo in v tej nadi, pozdravljam vse čitatelje Ameriške Domovine!

Vrhensk Tine.

Zlatoporočenca sem vozil na sveto goro

jezeru?"

"Pri dobremu "Cookie-ju" Franku Gospodariču sem na jergah."

"Tako. Ali je Cookie tu gori?"

"Koncem tedna bo prišel enkrat."

Potem začnem gospoda izpraševati, če pozna nekatere naše odlične rojake v Jolietu kot Mr. Zalarja, Mr. Železnikarja, Mr. Živetza" in nekatere druge.

"Seveda, pa kako dobro." — Potem se nagne k meni in vpraša: "Are you Slovenian?"

"Yes."

"Odkod pa?"

"Od tam in od tam. In Vi?"

"Jaz sem pa asistent pri sv. Jožefu, Father Dopak."

Zdaj je vsa tajnost skočila iz zaklja. Gospod je bil vesel, da je našel poleg dobrosrčnega Irca še Kranjca v teh krajih in prav vesel večer smo imeli.

Čez par dni pa je slučaj nanesel, da je dobil Mr. Gospodarič večje število gostov in č. gospod Dopak je vprašal, če bi se dobilo kako stanovanje zanj kje na naših grčkih. To pa se je dobilo pri znani Slovenki Mrs. Kušar in tako je č. g. Dopak preživel letošnje počitnice na naših grčkih.

Ko sem se pa na Delavski praznik vrnil domov, me je doma pa čakalo pismo iz Waukegana od Mr. in Mrs. John Tutin, ki sta nekaj dni prej praznovala zlatoporočilo ali petdesetletnico zakonskega življenja v Clevelandu, Ohio, pri sv. Vidu. Oba sem pa še lani vabil, da naj me gotovo obiščeta poleti tam pri jezeru Lake Geneva in da bomo naredili izlet na sv. Goro (Holy Hill), ki se nahaja, kakih 18 do 20 milj severno-zahodno od Milwaukee. Tako, da bom imel vsaj malo prilike povrniti veliko uljudnost, in postrežljivost, ki mi jo vedno izkazuje, kadar pridem v Belo Ljubljano — Cleveland. Zdaj je bilo nekaj te prilike tu. Čez dva dni sem jo že mahnil nazaj in to skozi Waukegan, kjer sem pri Mr. in Mrs. Paul Bartolu (Mrs. Bartol je sestra od Mrs. Tutin, pobral zlatoporočena Mr. in Mrs. Johna in Jennie Tutin in smo se odtam skupaj odpeljali na naše grčke, k jezeru Lake Geneva. Tam smo pa še isti večer naredili načrt, da drugi dan v petek gremo na sv. Goro. V mojem vozu bi bilo malo tesno za vse. Father Dopak "Stejšen vajgen," pa sprejme če treba do osem ljudi in Father je ponudil svoj voz in sam šel z nami pod pogojem, da jaz bom pa za "kučarja." Pa kaj ne? Kočerati pa jaz znam,

sem dejal. V starem kraju sem znal celo s konji in voli voziti, ki so včasih zbežljali, da se je vse kadilo, pa bi ne "kočiral" takega le vozila? Kajpada, pa rad bom in dogovor je bil sklenjen.

Drugo jutro smo šli na veselo pot. Furali smo skozi Springfield malo mestce kake 4 milje od Lake Geneva in se ustavili pri Mr. Zupanu, ki je preje oblike delal kakih 40 let v Veliki Chicagi, zdaj pa sodeluje z dobrim Stvarnikom na 16 akrov obsegaajoči farmi. Mr. Zupan je nam na hitro roko povedal par zabavnih dogodbic, pa bi jih še več, saj se je vedno praskal po glavi in kadar on to dela, takrat spomine vleče iz glave o zabavnih dogodkih, a nam se je mudilo na božjo pot. Pognali smo po "G" cesti in vozili smo se kakor Elija v nebesa preko lepih polj, grčikov in dolin, dokler nismo gori blizu Hartforda zagledali veličastno dvostolno cerkev na visokem griču. Kmalu smo bili na griču in ogledovali divno okolico. Božjopotno postojanko, katero obišče vsako leto na stotisoče ljudi iz vseh raznih krajev, vodijo karmeliti. Šli smo v cerkev in tam malo pomolili. Nato smo si ogledali cerkev in tudi v visoki zvonik smo šli. Mrs. Tutin je šla stopnice, če se ne motim jih je naštel 176 gori v zvonik. Prav tisti dan je bil zelo soparen in vroč. Ni čuda, da sva vsaj midva s č. g. Dopakom postala žejna. Mahnili smo jo v kafeterijo, tam prodajajo prigrizke in tudi kosila servirajo. Drugi so pili kavo in nekaj prigrizovali. Midva sva pa mahnila po sirovih zalozkih, ob katerih Miller pivo tako lepo teče in človeka tako pokrepa da kaj. Pošneli smo več slik, nabavili si nekaj spominkov, še malo ogledali okolico, nakar smo jo mahnili proti Milwaukee. Okrog ene popoldne smo prišli k dobri in vedno postrežljivi Mrs. Staut, ki "rona" restavracijo na 6. ulici blizu Mineral ceste. Ta je nam postregla s pohanimi ribami, brhki natakariči smo pa dali razumeti, da bi poleg okusnih rib prijal tudi izborni "Miller High Life." Ta je naše želje hitro razumela in že je prinesla od Kopusarjevih par steklenice "Millerja." Ko smo takole pri Stautovih svoje "duše privezali," smo jo pa seveda mahnil zopet nazaj po slavni Oklahomi cesti proti sončnemu zahodu.

Salabolska pozabljava buča! Preje bi moral že povedati, da pomen in značaj svatbe zlatoporočencev sta rešilni nevesta in pa starešina. Mrs. Tutin je pela tako lepe slovenske pesmi, da takih še nisem čul. Zraven ji je pomagala Mrs. Kušar in slovenske popevke so odmevale celo pot tja gori po 83 cesti proti sv. Gori in potem nazaj. Moški smo se pa slabo odrezali kot pevci. Jaz nisem pevec, rodil sem se po zimi, ko je mrzlo in pevci tako ne pojejo menda, sem se izgovarjal. Mr. Tutin je tudi štrajkal in ni pel. Father Dopak je pa dejal, jaz pa dovolj v cerkvi pojem kaj bi pel še tukaj. In tako ni bilo nobenega basista zraven, da bi pevk spremljal in dajal močnejši ton petju. Pa vse eno, petje je pa le bilo in to je dovolj. Naj pa v tem slučaju čast in priznanje odneseta nevesta in starešina.

Ko smo zvečer privozili domov, smo bili kar zadovoljni. Vse je bilo lepo in dopadlo se je nam. In smo rekli, kadar bo prilika bomo še šli.

Tako vidite sem vsaj enkrat v mojem življenju svate vozil. Za "kučarja" sem bil. In ne samo navadne svate, ampak svate zlate poroke. Naj zlatoporočena Bog blagoslavlja in jima da še mnogo zdravih in veselih dni, da bi se vsaj še za demantno poroko zopet peljali na sv. Goro! Bog živi vse dobre in vsele ljudi!

Regerčan.

"SLOVENIJA" IZHAJA
DVAKRAT NA MESEC
KOT PRILOGA
AMERIŠKE DOMOVINE

Leto IV.

Številka 18

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KRŠČANSKE DEMOKRACIJE

DOPISI ZA
"SLOVENIJO"
NAJ SE POSILJAJO
NA NASLOV:

"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

Pritlikava politika velikih sil

Dve vojski z istim orožjem si stojita nasproti od Karavank do Jadrana. Naj bo to slika evropske "skupnosti", za katero se Zahod zavzema?

Predsednik zunanje politične odbora senata Združenih držav, Chipperfield, je po svojem potovanju po Evropi dejal: "Zunanje politični ugled Združenih držav in zaupanje vanje nista bila v Evropi nikdar tako nizka kakor sedaj."

To so težke besede, težke za države, ki jo je usoda poklicala, da vodi svobodni svet. Videti je namreč, da Združenim državam manjka ljudi, ki bi bili izveščani v zunanji politiki ter bi znali pravilno oceniti ne samo materialno, temveč tudi moralno in s tem idejno ter psihološko plat raznih svojih ukrepov in odločitev. Tak je vsaj vtis, do katerega prihajajo danes Tržačani, posebno še tržaški Slovenci, jugoslovanski narodi, večina Evrope, a tudi dober del ostalega sveta.

Kar se je zgodilo s Trstom, ni malenkost. Združene države in demokratični svet imajo proti sebi komunistični blok, ki se zvesto drži svoje nove religije. Kjer gazi začela, ki so nam sveta, jih gazi zaradi tega, ker njeemu pač nič ne pomenijo. V zasledovanju svojih koristi in uresničevanju svojih načrtov pa je dosleden. Množice katere se pridobiva samo z zaupanjem v iskrenost začel, ki naj jim ustvarijo boljšo bodočnost, bo torej svobodni svet lahko pridobil samo, če jim bo dokazal, da jim prinaša res nekaj, kar je plemenitejše, bolj človekoljubno in bolj moralno, kakor pa tisto, kar mu nudi komunizem. Zato pa ni dovolj poznavanje svetega pisma in prisostvovanje cerkvenim obredom, kar je vse tako drago nekaterim sedanjim sivolasilim državnikom zahodnega sveta, temveč je predvsem potrebno ravnanje po načelih, ki izgovorjena sicer lepo zvone, a se izpremene v žalostno farso, če vidimo, da služijo samo za propagando. Takša politika ni ne modra, ne koristna, temveč škodljiva in po svojih posledicah skrajno nevarna. To je osnova.

Poglejmo zdaj naš tržaški primer. Vse od Roosevelta so posebno Združene države vso svojo politiko naslonile na Združene narode. S tem so močno razširile območje svojega vpliva ter povečale svoj ugled. Bile so dosledne ter so celo vkljub koristim svojih velikih zaveznikov n. pr. zagovarjale osvoboditev raznih kolonialnih narodov, ne glede na to, da so nato včasih nastopile posledice, ki so bile vse prej kakor ugodne, tako za prizadete narode, kakor za ostali svet. A svetovni javnosti je prav to ugajalo, saj so videli, da gredo Združene države za načeli, ne oziraje se na razne sebične koristi. Verjetno tudi na Koreji Združene države ne bi imele toliko zaveznikov in ne bi uživale enodušne podpore skoro vsega sveta če ne bi odšle tja kot opolnomočenec Združenih narodov.

Ali je vse to pozabljeno? Nastopanje Združenih držav in Velike Britanije v tržaškem vprašanju popolnoma opravičuje takšno vprašanje. Obe državi sta še vedno veljavno Mirovno po-

godbo dobili mandat začasno upravo področja A Svobodnega tržaškega ozemlja, ki ga upravljata pod nadzorstvom Varnostnega sveta. Kar na lepem pa se svoji nalogi odrečeta in poklonita upravo svojega dela Svobodnega tržaškega ozemlja eni izmed držav, ki se za posest tega predela prepirata. Vse to mimo Varnostnega sveta in kakor da Mirovne pogodbe sploh ne bi bilo. Pri tem pa se zahtevata od prizadetih, da morajo verjeti v pravičnost njunega koraka! Kdo naj vendar potem še veruje takim partnerjem? Na osnovi česa naj zahtevata, da jima posebno majhni narodi zapujajo? Francija se že danes boji, da bodo nekega dne napravili nekaj podobnega s Posarjem. Čehi in Poljaki, pa si tudi na tržaškem primeru ogledajo, kaj se bo zgodilo z njihovimi ozemlji, za katera se pripravajo z Nemčijo. Je to politika pridobivanja in vnašanja reda v nered? Z njo se namreč dosega prav nasprotno.

Toda najlepše je šele to, da skušajo to nezakonitost in kršitev mednarodnih obveznosti prikazati kot zakonito. Britanska agencija "Reuter" je namreč napisala, da bi italijanske čete prišle na področje A kot mandatke sil Atlantskega pakta in zato bi bil vsak napad nanje napad proti Atlantski skupnosti! Toda majhni ljudje, ne ameriški ali britanski ministri, se vprašujejo: ali ni bil Atlantski pakt sklenjen prav zato, da brani zakonitost in svobodo? Kakšen naj bo njegov ugled, ko ga skušajo postavljati v obrambo nezakonitosti? Ali ne dajejo z vsem tem najboljše in popolnoma dokazljivo snov moskovski propagandi? Ne pozabimo namreč, da ministri odhajajo in jih je malo, majhnih ljudi pa je veliko in ostanejo.

Veliko govorijo o evropski skupnosti in neprestano pripočajo svetu, da je treba posamezna vprašanja rešiti na široki evropski osnovi. Tudi glede tega je tržaški primer poučen. Namesto da bi to vprašanje rešili na omenjeni način, se "veliki", ki bi morali biti majhnim za vzgled, enostavno naveličajo in vržejo pač kos mesa tistemu, ki je najbolj vztrajno kričal. Namesto da z ustanovitvijo Svobodnega tržaškega ozemlja postavijo stalen jez med dva nacionalizma, ki se na tem delu Evrope neprestano tareta, so najzahtevnejšemu izmed njih popustili. Ali ni to vabljen vzgled, ne samo za italijanske, temveč tudi za nemške desničarje? Kdo naj potem še veruje v takšno evropsko "skupnost", v kateri bodo močnejši, z blagoslovom tistih, ki si žele na tuj račun kupiti njihovo prijateljstvo, enostavno trgali slabotnejše? Tudi to je voda na moskovski mlin.

Od Karavank do Jadrana si danes stojita nasproti dve armadi, oboroženi z istim orožjem in postavljeni na noge, vsaj v precejšnji meri, z istim denarjem. Naj bo to prva slika tiste Evrope, kakršno ustvarja sedanjá pritlikava politika "veli-

kih" sil? Vsi, ki so za resnični mir in svobodo, si žele, da bi to bil le zadnji opomin in primer kako se ne sme delati. V nasprotnem primeru bodo Velika Britanija in Združene države

zapravile velik del tistega materialnega kapitala, na katerega sta do danes še lahko računati, kajti pri reševanju tržaškega vprašanja ne gre danes samo za usodo tega koščka zemlje, temveč za veliko več!

(Ponatis iz "Demokracije")

Gospodarski kriminal

Precej dobro sliko o komunističnem gospodarstvu v Sloveniji daje tudi poglavje o "gospodarskem kriminalu". V tem pojmu so po razlagi ljubljanskih komunistov zapopadene vse lumparije, ki jih delajo v gospodarstvu komunisti in njihovih prijatelji. Teh lumparij je bilo zadnje čase več kot preveč ravno v Ljubljani, kjer so se končno zgostile v veliko afero "Štefan—Avšič". O tej aferi so v Ljubljani pripovedovali že dolge mesece in kar očitno govorili o takih goljufijah, ponevbah, krajah, da so bili komunisti prisiljeni, da vsaj deloma odkrijejo, kaj se je vse godilo na magistratu. Pognali so "župana" Avšiča in tajnika Krešeta z njihovih mest, načelnika gospodarskega oddelka na magistratu Štefana in Avšičevega brata so pa zaprli in te dni tudi sodili. Štefan je odnesel tri leta, Avšič pa šest, dasiravno sta znala tako izbornu poslovati, da je izginilo iz mestnega premoženja na stotisoče lir, na milijone dinarjev in na stotine kil srebra.

Da malo zabrišejo porazni vtis, ki ga je naredila ta afera na Ljubljano, so se na široko razpisali o "gospodarskem kriminalu"; njihova zdihovanja pa dajo kar čedno sliko o tem, kako gospodarijo rdeči kapitalisti za svoj žep. Tako izvemo na primer da je bilo med 1948 in 1953 v Ljubljani kar 4.000 kriminalnih slučajev. Število kriminalnih junakov pa je veliko večje, kajti v vsak slučaj je navadno zapletenih po več komunističnih gospodarstvenikov. Škode so pa naredili po 150 milijonov letno, kar nane se v petih letih kar lepo svoto od tri četrt milijarde dinarjev. Kar pa je še bolj pomembno: po priznanju komunističnih vrhov v Ljubljani kriminal ne pada.

Komunistični kriminalci se najraje udeležujejo na takih področjih, kjer se lahko hitro in veliko goljufa in krade; za njihov posel se jim zdi najbolj pripravna trgovina, potem industrija in končno zadržne prodajalne. Tam so se najbolj razbohotili.

Kriminalci se rekrutirajo med pol proletarci, delavci, uslužbenci; med uslužbence pa spada vse, kar ne dela z roko; na vsakih deset delavcev pride povprečno en uslužbenec; v ta stan se je nateplo največ komunistične sodrge; spadala bi sicer med delavce, in gotovo ne najboljše, pa se je znala po svojih partijskih zvezah in zaslugah zrinuti za pisalne mize po pisarnih, kjer sedaj z večjim ali manjšim uspehom deluje za svoj lastni blagor. Zato je po izjavah vodilnih komunistov samih med kriminalci 25-30% nameščencev

z drugimi besedami se to pravi, da pripada sedaj v komunističnem gospodarstvu vsak tretji ali vsaj četrti kriminalni tip namuščenski skupini. Bolj porazno komunisti niso mogli obsoditi samih sebe.

Kriminalci pa niso tako osamljeni pri svojih podvigih kot bi človek mislil. Predvsem lahko najdemo zmeraj kakega "družabnika", ki jim pomaga pri njihovih umazanih poslih, seveda ne zastoj. To pa še ni vse. Delavski kolektivi in celo "organi oblasti", kot trdijo komunisti sami, uganjajo razne mahinacije, ki niso ravno v skladu z zakonom, in iščejo pri tem sodelovanja in podpore od strani kriminalcev. Ako je treba utajiti davke, zamečkati obračune, ustvarjati "črne fond", ki o njih smejo vedeti samo izvoljeni tovariši, ponarejati obračune, falzificirati dokumente, kupovati in prodajati pod roko po prepovedanih cenah, zatajiti blago, manipulirati z zalogami, takoj ponudi svojo pomoč kak kriminalalec in izpelje take mahinacije v zadovoljstvo kolektiva ali organa oblasti, pri čemur seveda na sebe ne pozabi. Ako je za "javni blagor" na ta način pri gospodaril kak milijon, zakaj ne bi še zase rezerviral nekaj tisočakov.

Na strani kriminalcev je pogosto tudi javno mnenje, ki ga znajo prijatelji kriminalcev spretno pripravljati. Ako pride kaka zadeva na dan, takoj se oglasijo ljudje s trditvijo, da je kriminalalec revež, da težko živi, da se žrtvuje za skupnost, da rad pomaga, posreduje in intervenira, da je svoje dejanje storil v trenutni zmedenosti in da ga radi tega ni treba trdo prijemati. Takemu govorjenju pritrjujejo celo oškodovane ustanove same, organi oblasti in mu podležejo celo sodnje, kajti izrečene kazni so primeroma zelo mile. Afera Štefan to najlepše potrjuje. Sodno je bilo ugotovljeno, da je bil glavni krivec Krese; on bi bil moral držati Štefana in Avšiča na pravi poti; tega pa ni storil, še celo kril je njihove gospodarske neurednosti. Ker pa spada med najvišjo komunistično gospodo v Ljubljani, ga niso posadili niti na zatožno klopo.

V zelo dobrih odnosih s kriminalci so posebno delavski sveti. V njihovih vrstah se najdejo zmeraj odborniki, ki branijo kriminalce, prikrivajo njihova nepoštena dejanja, jih zagovarjajo in celo podpirajo. Ako pa pride kaka zadeva na dan, takat pa intervenirajo za obtožence in napenjajo vse sile, da bi afero kar na tistem spravili z dnevnega reda. Ako pa kriminalca doleti vendar le kaka kaznen, potem gledajo, da jo hitro prestande in da dobi čim preje

novo donosno zaposlitev. Zgodilo se je celo to, da je "komercialist", ki je povzročil 3 milijone dinarjev škode in bil radi tega suspendiran od službe, dobil kar šest ponud za novo službo. Ako bi bili hudobni, bi si upali trditi, da je sedaj v Ljubljani bivanje v zaporu najbolj učinkovita kvalifikacija za hitro napredovanje v gospodarskih podjetjih.

Komunisti navajajo kot vzroke za kriminal: preslabo kontrolo pri podjetjih, prepovršne revizije, pomanjkanje strokovnega osebja, zanikrne preiskave, nizke kazni, nesposobnost vodilnih kadrov itd. Nad vsemi temi vzroki pa plava oportunistična misel: nihče se noče nikomur zameriti, vsak se izmika koščkim vlogam, vsak se brani rizika. Skratka: propadlo je še tisto malo "socialistične zvestosti", ki so komunistični voditelji mislili o njej da je. Komunisti poiskujejo, da orgnaizirajo proti kriminalu javno mnenje, pa so doživeli polom. Privatno ljudje še zabavljajo med štirimi očmi, v javnosti pa nastopajo zelo redki. Vsak si misli, počemu naj bi hodil po kostanj v ogenj.

Kriminalcem se torej godi kar dobro; menda so prepričani, da jim "dohodkov" ne bo zmanjkalo. Zato zapravljajo denar kar tje v en dan. Komaj 37% jih je, ki denejo od "zaslužkov" kaj na stran. 63% pa na denar zalumpo pa javnih in zasebnih barih, veselica in podobnih zabavah. Te zabave so pa tudi pri komunistih zelo drage, ker zabavam primeren žensko spremstvo ne dela pri izmuzgavanju gostiteljev nobene razlike med kapitalisti in komunisti tudi v komunističnem družabnem redu.

Gospodarski kriminal se je že tako razpasel, da je postal prava nadloga za komunistični režim. Ljudje zmanjujejo z glavami in se sprašujejo, kam bo vse to prišlo. Nezaudovoljnost raste v njih, ker vidijo, kako dobro se godi zločincem, dočim sami komaj životarijo. Raste tudi nezaupanje do javne uprave, kajti človek nikoli ne ve, ali ima opravka s poštenim ali nepoštenim uradnikom, ako je že prisiljen, da se pokaže v kakem uradu. V takem vzdušju cvete seveda podkupovanje na drobno, ki ga skoraj nikoli ne kaznujejo, ker imajo že tako preveč skrbi z velikimi lumpi. Kriminalne afere dalje širijo demoralizacijo, povzročajo apatijo in ubijajo dobro voljo celo pri pristaših komunističnega režima, ki ne vedo, kaj in kako naj bi pobijali razne zbadljive pripombe in hudobna namigavanja. Umevno je, da "sovražniki ljudstva" vse to izrabljajo v svoje namene, kar je komunistom toliko neprijetnejše, ker med kriminalci kakih reakcionarjev odkriti ne morejo.

Tako se je torej razbohotil gospodarski kriminal med 1948 in 1953. Je to zelo značilna petletka, ki se je obnesla neprimerno boljše kot gospodarska. Pa ne samo to. Dočim je gospodarska petletka propadla in bila pokopana brez vsakih pogrebnih svečanosti, kriminalna petletka prehaja v novo dobo, ki bo v njej lahko razvila vse sposobnosti, ki si jih je dosedaj nabrala. Da teh ni malo dokazuje afera Štefan. Komunisti pa žanjejo, kar so sejali: ubili so poštenost, na njeno mesto se je prvinila proti volji komunistov nepoštenost, ki je ne bodo pre-

VPRAŠANJE KONKORDATA

Sklenitev konkordata med katoliško Španijo in Vatikanom je zbudila zanimanje za to vprašanje med Slovenci, razpršenimi po vseh delih sveta. Vsi nosimo v sebi upanje, da pride čas, ko bo naša domovina ne samo osvobodena komunistične tiranije, marveč tudi nadvlade vsakega drugega naroda kot samobitna državna enota, ki bo mogla samostojno kdaj urejevati razmerje med Cerkvijo in državo s konkordatom. Jasno je, da se vsi zavedamo, da bo mala Slovenija živela v neki višji državni zvezi; večina slovenskega naroda upa, da bo to zveza jugoslovanskih narodov, toda naj se razvija svetovna politika tako ali tako, Slovenci hočemo tako Slovenijo, ki bo toliko suverena, da bo sama kot samostojno državno telo sklepala pogodbo z Vatikanom.

Iz stare Jugoslavije imamo žalostno skušnjo, da bi bilo težko pričakovati, da bi kaka Jugoslavija mogla skleniti koristen konkordat s sveto stolico. Kričeji in srmatni dogodki iz leta 1935 v Beogradu so nam morali dati dovolj pouka. V nekdanji cesarski in kasneje v republikanski Nemčiji imamo primer, ko je sklenila celotna Nemčija konkordat s sveto stolico, a je poleg tega imela še n. pr. Bavorska svoj lastni konkordat. Če pride torej do kake bodoče zvezne Jugoslavije, si mora slovenski narod ohraniti vsaj toliko suverenosti, da bo mogel sam sklepati z Vatikanom konkordat, ki je primeren za katoliški slovenski narod.

Morda bo koristno, če se nekoliko razgovorimo, kakšne smernice bi morale voditi slovensko narodno zastopstvo v bodočnosti pri sklepanju takega konkordata.

"Slovenski konkordat" bi imel za slovenski narod velik političen pomen, ker bi se z njim na mednarodnem polju priznala njegova državna samobitnost. V interesu države, naroda in Cerkve je, da vlada med njima zakonito razmerje, ker nepotrebna borba obema zelo škoduje. Cerkve nima nobene želje, da bi se vtikala v strogo državne posle, država, ki jo vodijo pametni ljudje, pa zopet upošteva cerkveni delokrog, na katerem prepuča Cerkvi popolno svobodo. V takem razmerju nastane to, kar imenujemo: svoboda Cerkve v svobodni državi. Vzgoja naroda po katoliški cerkvi je važna zadeva za vsako državo, ker vzgaja državljane med drugim tudi v državljanskih čednosti, kar daje državi moralno, socialno in zakonito stalnost.

Oni, ki bodo morda kdaj imeli srečno priliko, da bodo sklepali konkordat med slovensko državo in sv. stolico, pa bodo morali predvsem upoštevati sledeče:

Slovenci smo katoliški narod, kot tak smo po svoji vesti dolžni zahtevati od svoje države, da to dejstvo upošteva v svoji zakonodaji, da nam zakonito jamči svobodo vesti in življenja po svojih načelih. Iz tega dejstva nujno sledi, da država o-

mogočje in garantira za mladino katoliških staršev katoliške šole in katoliško vzgojo.

V nekdanji "katoliški" državi Avstriji je liberalna vlada kar enostransko odpovedala konkordat s Cerkvijo, držala se je pa kljub temu še onih določb konkordata, ki so bile v korist države in njenemu vplivu nad Cerkvijo. V državnih šolah, zlasti na gimnazijah in univerzah se je pa pod krinko svobode in svobodnega nauka svobodno smejala katoliška vera in se je katoliška mladina zastupljala s protikatoliškimi nazori. Slovenci imamo torej dolžnost in pravico, da zahtevamo, da se vrši v bodočih državnih šolah ves pouk in vsa vzgoja tako, da bo v skladu s katoliškim naukom. Protestantovska, pravoslavna in muslimanska mladina naj se vzgaja po njih verskih načelih, katoliška pa po katoliških. Katoličani moramo zahtevati pravico, da smemo v potrebi ustanavljati tudi svoje privatne verske šole, država pa ima pravico, da od teh zahteva, da se vrši pouk v svetnih vedah v skladu z državnimi šolami.

Da more Cerkev vršiti svoje poslanstvo, je nujno potrebno, da država prizna cerkvenim oblastem in organizacijam značajne pravne osebe, ki more imeti svojo lastno imovino.

Zelo važna zadeva pri vsakem konkordatu je zakon. Zakonska zveza je po katoliškem nauku zakrament. Kako naj se zakramenti dele, pa ima pravico odločati le Cerkev. Katoličani morajo zahtevati, da je državna zakonodaja glede zakona katoličanov v skladu s katoliškim cerkvenim pravom in s katoliško vestjo.

Glede zakona ima pa tudi država svoje interese in dolžnosti, zlasti glede ureditve premoženjskih zadev zakona, dedovanja, priamka žene in otrok, pravnega zastopstva mladoletnih otrok itd. Radi tega je za vsako urejeno državo potrebno, da se s Cerkvijo dogovori glede zakonskih zadev, da ne pride do nasprotstva med obema oblastema in državljani ne zaidejo radi tega v težave. Država lahko tudi sama vodi registre zakonov, nima pa pravice, da od katoličanov zahteva civilni zakon. Tozadevne matične registre lahko vodi tudi državna oblast, more pa tudi za državno stran pooblastiti cerkvene matičarje, da ti vodijo matice tudi za njo, kot je bilo v Avstriji in bivši Jugoslaviji.

Škofje, župnike in druge cerkvene predstojnike nastavlja edino le Cerkev, država pa ima velik interes, da so ti vedno lojalni napram obstoječi oblasti in njenim zakonom, radi tega Cerkve v konkordatu more prepušiti državnim oblastim možnost delnega vpliva pri nastavljanju teh oseb. Predvsem je razumljiva želja vsake države, da se na vodilna mesta v cerkveni hierarhiji nastavljajo njeni lastni državljani.

Premoženjske razmere Cerkve so v temelju že urejene s tem, če se Cerkvi in njenim organizacijam priznava pravni položaj, da sme torej imeti lastno premoženje, zbirati od vernikov prispevke za vzdrževanje cerkvenega osebja in ustanov.

gnali z nobeno "socialistično zavestjo." Sejali so veter, želi bodo burjo.

I. A.

Vsaka ureditev glede cerkvene-ga premoženja od strani same državne oblasti je neveljavna. Samolastno in krivično podražavljenje cerkvene imovine pod nacistično okupacijo in komunističnim režimom je krivica, ki ne more postati nikdar zakonita brez pristanka Cerkev. Jasno je, da bo Cerkev nujno morala zahtevati, da se ji vrnejo vsa cerkvena in ustanovna poslopja, zemljišča in gozdovi. Če bi država smatrala za potrebno morda iz splošno socialnih razmraz, da ostanejo Cerkev odvzeta zemljišča v prigradnji lasti, bi pač morala za vse to dati primerno odškodnino morda v obliki prispevkov za vzdrževanje duhovništva in njenih ustanov, kot se je to zgodilo v italijanskem kon-

kordatu. V bivši Avstriji je državna oblast pod cesarjem Jožefom odvzela cerkvam in samostanom dosti cerkvenega imetja. Iz tega pa je ustanovila takozvani cerkveni fond, iz katerega je plačevala prispevke škofijam in župnikom.

Ta cerkveni fond je bil last katoliške cerkve, kar je priznala tudi oblast kraljeve Jugoslavije.

O vseh teh vprašanjih bo torej treba najti primerno rešitev, ki bo odgovarjala tako cerkvenim kakor tudi državnim interesom. Prav bi bilo, če bi cerkveni kanonisti in svetni pravniki že sedaj študirali vsa ta vprašanja in da je tudi slovenska javnost o tem pravilno obveščena. M. Š.

Federacija ali konfederacija?

I

Na sestankih in tečajih, ki jih sklicuje SLS, in tudi sicer se med pristajši SLS mnogo govori in razpravlja o naši bodočnosti, zlasti o politični, gospodarski in socialni ureditvi naše slovenske domovine. To živahno razpravljanje o naši bodočnosti dokazuje dvoje: prvič, da živi v naših ljudeh trdna vera v boljšo bodočnost in globok čut odgovornosti za to bodočnost; drugič pa, da vlada v SLS največja svoboda in demokracija. Poznamo celo vrsto političnih skupin, kjer člani — podobno kot je to pri komunistih —, mislijo, govorijo in pišejo tako, kot jim je naročeno od njihovih "voditeljev" ali od njihove "vodilne plasti". Zato se dogaja, da so člani takih skupin neprestano v zadregi, če jih kaj vprašajo, in da šele čez nekaj dni (ko so dobili pri "voditelju" odgovor), odgovore na stavljeno vprašanje.

Pri SLS vlada svoboda v mišljenju in govorjenju. Pri SLS imajo člani lahko tudi različne misli in različne poglede in lahko te misli tudi svobodno izražajo. Eno pa je vsem članom SLS skupno, da je namreč cilj vsega našega dela: sreča in blaginja slovenskega naroda. Zato je dobro samo tisto, kar temu cilju služi. Slabo je pa, kar služi drugim ciljem, bodisi osebnim bodisi skupinskim.

Pod tem vidikom se vodijo med člani SLS debate o slovenski bodočnosti. Ni važno ali bo prišla na površje ta ali druga oseba, ali bo vladal tak ali drugačen politični sistem, važno je, da bo slovenski narod zadovoljen in srečen.

V čem pa narodova sreča in zadovoljnost obstoja?

Politično in kulturno zrel narod hoče, da bi vsi njegovi udje živeli skupaj "pod streho hiše ene", da bi uživali polno svobodo in varnost in da bi vsi imeli primeren in zadosten kos kruha.

V zgodovini slovenskega naroda opazamo vse te težnje. Že v letu 1848 so postavili Slovenci zahtevo po združitvi vseh Slovencev v eno samo enoto — Združeno Slovenijo. Ta želja se je ponavljala v tej ali drugačni obliki vse do majniške deklaracije, v kateri je dosegla svoj najvišji izraz. Že se je zdelo, da bi leta 1918 ta slovenska zahteva dosegla tudi svoje uresničenje. Toda svet nas je tedaj opeharil — ne prvič. Res se je večina Slovencev, preje porazdeljenih po raznih avstrijskih krolnovinah, združila v Slovenijo, toda veliki deli našega narodnega telesa so ostali v tujih državah, ki so mačehovsko ravnale a našimi ljudmi.

Zahteva po združitvi vseh Slovencev je živela v narodu naprej. Mogočen izraz je dobila v Koroških punkcijah, v katerih se zahteva združitve vseh Slovencev v eno celoto. Isto so v slovenski obliki zahtevali slovenski narodni zastopniki dne 3. maja 1945 na Taboru v Ljubljani. Zahteva po združitvi vseh

Slovencev se ponavlja pri Slovincih in pri slovenskih političnih zastopnikih vse do danes in se bo ponavljala vse dotlej, dokler ne bo uresničena.

Drug pogoj narodove sreče je svoboda, t. j. pravica in možnost, da narod o sebi popolnoma samostojno in svobodno odloča. Najvišja oblika te svobode in samostojnosti je v lastni narodni državi. Politično zrel narod zahteva svojo državo, hoče postaviti državen narod. Slovenski narod je imel svojo lastno državo že pred tisoč leti: Karrantanijo in Panonijo. Žal, da ti dve državi nista zajeli tedaj vsega slovenskega ozemlja in vseh Slovencev. Tuja premoč jih je uničila; ni pa mogla uničiti naroda samega in ne njegovega hrepenenja po svobodi, niti ne hrepenenja po samostojnosti, ki se je v zgodovini izražalo v raznih oblikah in se danes izraža skrivaj doma, javno in glasno pa po vsem svobodnem svetu, kjer je kaj Slovencev.

Tretji pogoj narodove sreče je primerna ureditev njegovega gospodarskega in socialnega življenja, kar je zopet pogoj za razvijanje bogate narodne kulture. Takšno gospodarsko, socialno in kulturno življenje pa se more nemoteno razvijati samo tam, kjer ne vladata ne krivični zasebni in ne državni kapitalizem, ampak kjer vlada krščanska pravičnost in ljubezen, vzajemno sodelovanje dela in kapitala in kjer vlada spoštovanje človekovega dostojanstva.

Sm. R.

(Dalje prihodnjič)

VERSKI ZAKON JE ŽE ODVEČ

Komaj je bil izglasovan zakon o verskih skupnostih, že se čujejo poročila o sporih glede njegove razlage. Oblasti obdolžujejo cerkve, da si s silo jemljejo več pravic, kot jih zakon dopušča. Tako je n. pr. na seji predsedstva glavnega odbora Socialistične zveze za Bosno in Hercegovino poročal Uglješa Danilović, da so se cerkvene proslave pomnožile in da cerkve izkoriščajo v politične namene, ker njeni funkcionarji včasih odkrito napadajo družbeni red in delajo iz cerkve politično tribuno. Muslimanski verski funkcionarji hočejo na vsak način doseči ustanovitev verskih šol, sklicujoč se na tisti člen zakona, ki pravi, da se verski pouk lahko vrši tudi izven cerkvenih hramov. Toda zakon jasno pravi, da je cerkev ločena od države in da je šola stvar države ne pa cerkve in verskih organizacij. Dalje se pohujšuje isti mož nad dejstvom, češ da so bili celo primeri, ko so predstavniki cerkve silili ljudi k verskim obredom, kar pomeni napad na svobodo vesti.

—Virginia je dala Združenim državam osem predsednikov. Ti so: Washington, Jefferson, Monroe, Harrison, Tyler, Taylor in Wilson.

I. B.:

Vsa komunistična podvzemanja in podjetja so neke stavbe v zraku. Nič ni realnega, nič ne drži, ampak vse se pokaže brez temeljev in se začne pogrezati in nevarno nagibati kakor s fanfarami začete stavbe "novega Beograda," ki so pokazale in dokazale vsemu svetu neresnost, zaletelost komunističnega gospodarskega podvzemanja. Včasih smo rekli takim ljudem, ki so imeli velike plane in jih niso nikoli znali izpeljati do konca, "luftinženerji." Res so vsi komunisti s svojim gospodarstvom pravi "luftinženerji." Zato so jugoslovansko gospodarstvo že tako daleč zavozili, da je ljudstvo v vedno večji bedi in da gospodarska mašina ne bi več delovala, če ne bi leto za letom Zapadne države prispevale stotine milijonov dolarjev za sanacijo. To pomoč Zapada jugoslovanski komunisti imenujejo "prispevek za uravnovešanje plačilne bilance."

Naj navedemo v sledečem le dve komunistični polomiji, za katere so se pripisovale vse za sluge "modremu vodstvu partije," ko se je stvar z velikim pompom začela; potem pa ni bila kriva partija, ko je stvar šla v polom, temveč so krivce iskali na strani ljudstva.

Nabavne zadrage in I. zakon zadrugah

Prvi tak vzgled je združništvo. Vse staro združništvo je bilo kapitalistično in zato so z njim hitro pometli. Težišče združnega delovanja je postala trgovina. Zadrage za nabavo vseh vrst potrebnih so bile ustanovljene v vsaki občini, v nekaterih tudi po več. Trgovce so izločili in distribucijo so prevzela državna podjetja in zadruge. Kmalu so objavili tudi nov zakon o zadrugah (I), ki predvideva različne vrste zadrug tako za kmete kot tudi za obrtnike. To je bilo l. 1947.

Kmet. delovne zadrage in II. zakon o zadrugah

Toda ni trajalo dolgo in komunisti so napravili drug načrt. L. 1949 so namreč začeli veliko kampanjo za kmetijske delovne zadrage (kolhoze). Strašna ploha propagande in nasilja se je tedaj zlivala na kmete, da so morali vstopati v zadrage. In kmetijske delovne zadrage so rasle kakor gobe po dežju — vse "po zaslugi in pod modrim vodstvom kom. partije." Seveda je bilo treba sedaj tudi zakon spremeniti. Tako je l. 1949 izšel drugi združni zakon: osnovni zakon o kmetijskih zadrugah, ki pozna za kmeta samo dve vrsti zadrug: splošno kmetijsko zadruzo in Kmet. delovno zadruzo. Prva naj bo nekaj omrnibus za vse vrste delavnosti: trgovsko, obrtno, predelovalno. Pod to kapo so spravili vaško obrt, pod to kapo mline, mlekarne, gostilne, kovačnice, opekarne, apnenice, gradbeništvo itd. Važnejša jima je bila kmetijska delovna zadruza — sredstvo za socializacijo kmetijstva. Bilo pa je v zakonu natančno predpisano, kako mora kmet pri vstopu vse oddati zadrugi in enako predpisano, kako mora kmet. delovna zadruza gospodariti, kako deliti prebitke poslovanja. Trajalo je komaj dve leti in pokazalo se je, da je bil poizkus s kmetijskimi delovnimi zadrugami v večini republik velikanska polomija. Sklenjena je bila reorganizacija kmet. delovnih zadrug že na plenumu centralnega komiteja partije v novembru l. 1951, potem pa še na kongresu partije v Zagrebu v začetku novembra l. 1952.

Reorganizacija KDZ in III. zak. o zadrugah

Letos je izšla potem uredba (30. III. 1953), ki je temeljito spremenila osnovni zakon o kmetijskih zadrugah iz l. 1949. Ta uredba postavi samo eno zahtevo za obdelovalno zadruzo: skupno obdelovanje. Poudarja pa, da kmetje ugotavljajo premoženjske razmere v delovni zadrugi samostojno. Tako je stvarno ta uredba že tretji zakon o zadrugah pod komunistom. Najvažnejša določba v tej uredbi je bila, da "kmetje svobodno vstopajo v delovno zadruzo in svobodno iz nje izstopajo v rokih, določenih s to uredbo (čl. 5 uredbe), jedro uredbe pa določa glede izstopa, da "član obstoječe delovne zadruge more v l. 1953 izstopiti iz zadruge neglede na to, ali mu je potekel triletni rok, predviden v čl. 30. osnovnega zakona (čl. 48 uredbe).

Na podlagi te uredbe je bila ponovno dana pravica izstopa iz zadruge, ki jo oblast doslej ni priznavala kljub jasnemu besedilu o tej pravici članov v samem zakonu. Tako se je po tej uredbi veličko število delovnih zadrug razšlo, stopilo v likvidacijo.

Osnutek IV. zakona o zadrugah

Toda tega ni še dosti. Sedaj so že sestavili osnutek četrtega združnega zakona, ki hoče zadruge spraviti v sklad s socialističnimi podjetji. Za ta podjetja so namreč sestavili sedaj celo vrsto zakonov glede delitve proizvoda, glede kreditiranja in glede obdavčevanja. Ti zakoni, kadar bodo stopili v veljavo, bodo veljali tudi za kmetijske zadrage. Zato je treba zadrage urediti približno tako, kakor so urejene "gospodarske organizacije neposrednih proizvajalcev" to se tovarne, trgovine, rudniki in vsa druga socialistična podjetja.

Že opredelitev, kaj je kmetijska zadruza, je zelo zanimiva. Pravi, da je kmetijska zadruza "gospodarska organizacija kmetičkih proizvajalcev, v katero se oni združujejo svobodno in demokratsko." Med vojno smo se veliko smejali nad "nezavisno državo hrvatsko," ker smo vsi videli, da je vse prej kot nezavisna. Tako se moremo smejati tudi nad tem "svobodnim in demokratskim združevanjem," ker vemo, da pod komunistom ne more biti "svobodnega in demokratskega združevanja."

Zakon o gospodarskih zadrugah — pred vojno

Po prvi svetovni vojni so si zadrage in njih zveze v Jugoslaviji ustanovile takoj svojo Glavno zadruzo. Zvezo že l. 1920. Ena važnih nalog Glavne zadruže zveze je bila tudi ta, da podvzema vse potrebno za izenačenje združne zakonodaje v novi državi. Kljub stalnim naporom Glavne združne zveze je dobila Jugoslavija šele v septembru l. 1937 torej po 17 letih enotni združni zakon. Zato je bil pa ta zakon tudi natančno pretehtan in po tolikih razpravah in predelavah res moderen združni zakon, ki je bil osnova za svobodno združno organizacijo. Komunistični režim bo pa imel v komaj devetih letih štiri združne zakone, vsakega na drugi osnovi. Delovno zadruzo so komunisti sami kritizirali, da je bila le preveč posnetek sovjetskega kolhoza.

Dviganje življenjske ravni

Drug tak predmet komunističnih obljub in planov je po- višanje življenjske ravni. Koli-

ko so o tem komunisti že govorili, koliko že planirali! In rezultat? Tako slabo še ni bilo ljudstvu, kot mu je danes, ko komunisti že deveto leto dvigajo njegovo življenjsko raven. Na vpogled mi je bilo stotine pisem kmetov iz Slovenije. Ni me še kmalu kaka stvar tako potrla, kot branje teh pisem. LLjudje so bolni, so lačni, so v strahu pred zimo, ker nimajo ne tople obleke, ne perila, ne o-butve, ne posteljnine. To je tako siromaštvo, da bi Amerikanci takoj podvzeli veliko karitativno akcijo za pomoč, če bi jih o tej strašni bedi informiral človek, ki bi imel avtoriteto in zaupanje, ki bi bil v položaju, da bi bil poprej sam videl to bedo na kmetih in v mestih in če bi komunisti delo dovolili.

Kardelj se še vedno bori proti kapitalizmu na vasi

Pa poslušajte komunistične voditelje, kako govorijo. Kardelj je govoril na kongresu Zveze socialističnega ljudstva Slovenije. Bistvo njegovega govora je bilo pozivanje na borbo proti kapitalističnim tendencam na vasi in za socializacijo vasi. Ostro se je obračal proti takim imenovanjem tehnokratov, ki vidijo napredek poljedelstva v dobrostoječi kmetiji. On čisto jasno pove, da pod komunisti ne bo drugega napredka kot samo napredek socialističnih odnosov. Pove tudi odkrito, da iz političnih razlogov ni mogoče zamisliti napredka individualnega kmetijskega gospodarstva. Kako to? Odločilen bo vedno vpliv "delovnega ljudstva" in zaradi tega "bodo eksploatacijske tendence kmetijskih bogatašev stalno omejevale, dokler ne bodo iztrebljene." Jasno je, da v takih razmerah vaški bogataši ne more iti naprej, ne more priti do mašins, do kredita itd. Torej ne gre za to, kako bi se več pridelalo, kako bi bi se moglo dati več kruha, več masti, več mesa, ampak gre za to, da gre socializacija naprej za vsako ceno, tudi za ceno gladu. Za kmeta ne bo ne kredita, ne bo poljedelskih strojev, ne bo umetnih gnojil, ne bo semen sploh nobene pomoči v kakršnikoli obliki. Svobodni kmet mora pasti, postati tlačan komunističnih oblastnikov. Tako je jasno po tem Kardeljevem govoru, da bo šla borba proti kmetu naprej na čeli črti, samo v drugi obliki: za zadrage bo vse na razpolago, za kmeta nič.

Še bomo slišali o suši, še bomo slišali, da Jugoslavija uvaža žito in mast. Zakaj? Ker bo prva naloga borba proti kapitalističnim tendencam vaškega bogataša. Dobro vemo, da že davno ni več nobenega vaškega bogataša. Kardelj namenoma še laže o vaških bogataših. Zakaj? Ker pod tem misli vse kmete, ki se upirajo komunizmu, in ker hoče zavist in jezo "delovnega ljudstva" obrniti proti kmetu, ki se še vedno niso podali komunističnemu pritisku za kolhozacijo.

Strašno tožijo ljudje na kmetih, da ne morejo kupiti obleke, pomanjkanje na kmetih in v mestu obutve in perila, ker je predrago, ker jim pobere vso gotovino davek. Gospa, ki je bila letošnje poletje na obisku v "starem kraju," mi je povedala, da so res otroci na kmetih skoro golli, da matere nimajo, s čem bi jim pokrile zadnjico. Med tem so pa skladišča tekstilnih tovarov natrpana z blagom. Kako je to mogoče? To je mogoče po Kardeljevi politiki, ki tepe "vaške bogataše" in jim pobere ves denar za davke, da si ne morejo kupiti niti najpotrebnejše obleke. To gre po Kardeljevi politiki, ki ne da kmetu nobene pomoči, pač pa ceno kmetijskih pridelkov za kmete tako pritiska,

da se kmetijstvo več ne izplača. Ko stane ena srajca 1,000 din je pa cena pšenice bila od nakupnih ustanov potisnjena na 20 din za kg, tako da je treba za eno srajco dati 50 kg pšenice. Pri tem pa pšenice že tako malo pridelajo, da so jo v preteklem letu (ekonomskem) uvozili 1,050,000 t. Človek bi mislil, da si Jugoslavija pripravlja vojne zaloge pri takem uvozu. V resnici pa je s trmasto, brezobzirno borbo za socializacijo že tako oslabila kmetijo, da ta kmetija ne more več proizvajati, danes daje le še nekako polovico tega, kar je mogla dajati pred vojno.

Komunisti za vsako ceno hočejo zgraditi socializem. Toda

Kdo je ubijal

Pred menoj na mizi ležijo Uradni listi Federativne ljudske republike Jugoslavije, slovenska izdaja za leto 1953. To so številke ena do dvaintrideset. Manj-kajto številke 5, 13 in 15. Prva številka nosi datum: Beograd, 7. januarja 1953, zadnja, dvaintrideseta pa: Beograd, 19. avgusta 1953.

Vse našete številke razen prve, druge, tretje, četrte in štirinajste imajo prilogo Oglasni del, ki je določen za sodne in druge uradne objave.

Med sodnimi objavami nas zanimajo samo predlogi, da se uvede postopek za dokaz smrti izvestne osebe. Zanimajo nas samo objave, ki se nanašajo na Slovenijo, to je, objave, ki so jih izdala slovenska sodišča in se tičejo ljudi, ki so bili med vojno ali po vojni pobiti ali so izginili na način, ki ne dopušča nobenega dvoma o tem, kdo je zločin izvršil.

Ibpušili bomo objave, ki kažejo, da je bila zadevna oseba ubita od Italijanov, Nemcev, Madžarov ali Ustašev, da je umrla v italijanskem, nemškem, madžarskem ali ustaškem taborišču, da je padla na bojišču ali izginila v ujetništvu. Navedli bomo samo tiste objave, ki kažejo krivca neposredno in le tiste, kjer so krivci komunisti, njihova vojska (NOV) ali policija. Za primerjavo bomo navedli tudi vse tiste objave, ki kažejo, da so bili krivci domobranci ali njihovi predhodniki vaške straže. Oboje storimo iz razlogov, ki jih bomo kasneje popisali.

Žrtve komunističnega nasilja št. U. list Objava:

1. 6-53 Mohar Oskar, roj. 15. 11. 1907 v Ljubljani, bivši aktivni podoficir, na zad. bivajoč Ljubljani, Stoženska 19, se od konca maja 1945 pogreša.

2. 7-53 Vekar Matija, roj. 24. 2. 1878 v Goričah, kmet, stan. v Dilcah št. 17, je bil 7. 3. 1944 odpeljan po edinicah NOV in ustreljen.

3. 7-53 Vekar Antonija, roj. 22. 5. 1902 v Goričah, kmečka delavka, stan. v Dilcah št. 17, je bila 7. 3. 1944 odpeljana po edinicah NOV ter pri vasi Landol ustreljena.

4. 7-53 Vekar Marija, roj. 26. 3. 1881 v Lipljah, poročena, stan. v Dilcah št. 17, je bila 7. 3. 1944 odpeljana po edinicah NOV ter ustreljena.

5. 7-53 Serdinšek Jakob, roj. 26. 4. 1893, zidar, stan. v Zupečji vasi 49, je bil koncem leta 1944 ali začetkom leta 1945 likvidiran kot narodni izdajalec od strani borcev NOV v okolici Sv. Bolfenka v Halozah.

6. 7-53 Kotnik Franc, roj. 1. 7. 1907, delavec, oženjen, Zreče, se pogreša od konca junija leta 1945.

7. 7-53 Štros Jože, roj. 31. 1. 1883 v Stari Fužini, kmet, stan. Stara Fužina 84, je bil 12. 1943 odveden po narodnih oblasteh in po vsej verjetnosti kot narodni izdajalec likvidiran.

8. 7-53 Perko Jože, roj. 13. 11. 1898 v Kamen vrhu št. 17, okraj Novo mesto, poročen, mali kmet, je zbežal po osvo-

kako boš gradil palačo iz okroglih kamnov! Ravno tako tudi sebični, brezobzirni materialisti ne bodo ustvarili blagostanja množic. Komunistični vrhovi so se oskrbeli z vsem luksuzom in ne pokažejo niti najmanjše pripravljenosti, da bi z ljudstvom kaj trpeli, si kaj pritrkali. Po vzgledu Tita, Kardelja in drugih veljakov delajo vsi po vrsti doli do krajevnega ljudskega odbora. Vse mora narod dati iz sebe da ne bi njim dobro godi. Ko je vojskovodja Cezar delal s svojo armado znameniti pohod preko Alp je delil z njimi vse pomanjkanje in težave. Komunisti kaj takega ne poznajo. Njim je lastna oseba vse — ljudstvo pa je samo na jeziku.

boditvi na Koroško, nakar se je že maja 1945 vrnil v Jugoslavijo in se od takrat pogreša.

9. 7-53 Lesar Rudolf, roj. 30. 11. 1901 v Kočevski Reki, bivši orožniški narednik, stan. v Slov. Bistrici, je bil maja 1945 aretiran ter se od septembra 1945 pogreša.

10. 7-53 Purger Karl, roj. 16. 3. 1927 v Gabrovici, kmečki sin, samski, stan. v Gabrovici št. 2, se od maja 1945 pogreša.

11. 7-53 Drekonja Ivan, roj. 26. 11. 1928 na Kneži, tam stan., je bil kot partizan koncem leta 1944 od domobranecv prisilno mobiliziran, koncem aprila 1945 pa ujet in od partizanov ustreljen.

12. 7-53 Škulj Anton, roj. 3. 12. 1915 na Brodu, Sv. Križ, stan. v Mršči vasi 11, delavec, poročen, je bil v domobranjih od leta 1943 v Ljubljani in se od 8. 5. 1945 pogreša.

13. 7-53 Bartol Anton, roj. 11. 6. 1921 v Šegovi vasi, Loški potok, samski, delavec, stan. Šegova vas 18, je leta 1942 stopil v NOV, nato bil ujet od Nemcev in deljen domobranec. Nazadnje je bil v Celju. Od osvoboditve ni nobenega glasu več o njem.

14. 7-53 Knaus, Franc, roj. 25. 3. 1910 v Ljubljani, delavec, stan. Goriča vas 85, Ribnica, je po osvoboditvi pobegnil na Koroško. Iz Koroške se je vrnil v Ljubljano in se od tedaj pogreša.

15. 7-53 Andoljšek Janez, roj. 15. 12. 1901 v Hrvachi, Ribnica, poročen, knjigovodja, stan. v Ljubljani, Tolstojeva ul. 6 je 6. 5. 1945 iz Ljubljane pobegnil z domobranci na Koroško. Od tam se je vrnil v št. Vid nad Ljubljano in je od junija 1945 pogrešan.

16. 7-53 Jenič Anton, roj. 11. 5. 1923 v Pristavi, Novo mesto, je odšel leta 1942 v domobranec. Po osvoboditvi je bil zaprt v št. Vidu nad Ljubljano in je od takrat pogrešan.

17. 7-53 Tanko Franc, roj. 10. 11. 1909 v Ortneku št. 24, delavec, stan. Ortnek št. 29 je po kapitulaciji Italije vstopil v NOV, nato pa k domobranecem. Po osvoboditvi je odšel na Koroško, od koder se je vrnil nazaj. Po vrnitvi pa je za njim izginila vsaka sled.

18. 7-53 Ostrovič Jože, roj. 10. 1. 1908 na Vinici, mizar, je pred koncem vojne šel k domobrancem, z njimi zbežal na Koroško, od tam pa je bil vrnjen v Jugoslavijo in bil zaprt v taborišču Teharje pri Celju. Od tam se ni več oglašil.

19. 7-53 Mehle Ivan, rj. 17. 1. 1917 v Ljubljani, poštni uradnik, stan. Črnomelj št. 197 je pred koncem vojne vstopil k domobrancem. Po osvoboditvi je bil zaprt v št. Vidu nad Ljubljano, od tam pa odpeljan proti Kočevju ter se od tedaj pogreša.

20. 7-53 Petrič Stanislav, soboslikarski pomočnik, roj. 12. 7. 1922 v Sodražici, stan. Sodražica 62, je vstopil marca 1944 k be-ga (domobranci). Od konca maja 1945, ko je bil v Kočevju, ni nobenega glasu več o njem. (Pride še)

Dr. Josip Gruden:

Zgodovina slovenskega naroda

13. Boji v Hrvatski krajini.

Bitki pri Budačkih in pri Sisku

Toda Turjaški in Erdedi nista verovala ponudbi in sta sklenila nadaljevati obleganje. Hkrati se je čulo, da pride gradu v pomoč z ene strani požeški sandžak Usrainbeg s 5000 konjiki, z druge strani pa hlivanjski Holibeg z 800 janičari, in enakim številom konjkov, ki je imel povesti sultanu pred Siget. Ko je na to požeški sandžak prebродil Savo in se združil s hlivanjskim Holibegom, je napočil za slovensko-hrvatsko vojsko odločilni trenotek. Ban Erdedi in Herbert Turjaški se nista pomišljala začeti boj. In tako je Turke v dolini Une nedaleč od Novega grada zadeli hud poraz; njihova vojska je bila razbita in razkropljena. Sam požeški sandžak Usrainbeg je bil ujet in poslan v Ljubljano, kjer so ga imeli več mesecov zaprtega, dokler se ni odkupil za 30.000 cekinov. Večji del turške vojske je obležal na bojnem polju, z njim tudi drugi glavni poveljnik Holibeg. Kršćanski vojski so zasegli obilen plen, mnogo topov, zastav, bojne opreme in prtljage. — Po tej zmagi sta Erdedi in Herbert Turjaški udarila proti Požegi, požgala sta mesto, kjer je sandžak navadno stoloval, oplenila sta ves okraj, nalovila mnogo ljudi in živine. Vrnila ste se domov šele tedaj, ko jima je došla vest, da je Siget vzlic junaški brambi Nikolaja Zrinjskega padel Turkom v roke.

Herbert Turjaški in Turn sta dobila za svoja vojna podjetja pohvalna pisma, Herbert sam pa je bil še posebno odlikovan, ker ga je nadvojvoda Karol po smrti Jakoba Lambergar imenoval za deželnega glavarja kraljskega 1556. Kmalu potem je bilo izpraznjeno važno mesto vrhovnega poveljnika hrvatske in slavonske Krajine.

Stari junak Ivan Lenković se že zadnjih bojev ni več osebno udeleževal, ker sta ga mučili bolezen in starost. Bival je navadno na svojem gradu Otočec pri Novem mestu, kjer je umrl dne 22. junija 1569. Ob njegovi smrti so bili stanovi soglasni tega mnenja, da bi mu bil najpripravnější, najposobnejši naslednik Herbert Turjaški. Zato so prosili nadvojvoda Ka-

rola, naj dovoli, da Herbert opravljata dve službi, kranjskega deželnega glavarja in vrhovnega obmejne poveljnika. Imel je res v posesti obe službi do svoje smrti.

Kot vrhovni poveljnik Krajine je imel Herbert težko in odgovorno službo. Nadzirati je moral vse nebrojne trdnjave od Reke in Senja do štajersko-ogrske meje, ohraniti jih v dobrem stanju, preskrbljevati z vojniki, živim in streljivom. Vrh tega je moral še vedno paziti, da je bil s svojimi četami pri roki, kadar je grozil kak turški naval. Težave so bile tem večje, ker je vzdrževanje Krajine nalagalo kraljski, Koroški in štajerski velika denarna bremena, ki jih stanovi zaradi verskih razprtij niso hoteli zadovoljno prevzemati in je bilo treba na deželnih zborih žrtve za obmejno brambo jim redno poplačati z verskimi svoboščinami. Seveda je pri tem trpela varnost dežele, trdnjave so propadale, posadke niso dobivale izplačane svoje mezdne. Mnogo obmejnih utrdb je bilo le na papirju. Herbert se je v zavedah Krajine večkrat mudil v Gradcu in na Dunaju, da opozori nadvojvodo in cesarja na grozečo nevarnost, ki ob meji nikdar ne preneha.

Zadeva obmejne brambe je imela biti predmet obravnavam splošnega deželnega zbora v Brucku, ki ga je sklical nadvojvoda Karol meseca avgusta l. 1575. Hkrati so njegovi komisarji prepotovali vso Krajino, da se osebno prepričajo o stanju obmejnih trdnjav in vojaštva. Poročila, ki so jih morali poslušati deželni poslanci v Brucku o razmerah v Krajini, niso bila posebno vesela. Vojakom se združuje plača, trgovci z živili in blagom izkoriščajo njih položaj in si dajo preplačati, kar jim prodajo, poveljniki trdnjav v nemarni v svojem poslu, utrdbe so deloma slabe, deloma zapuščene, tako da bi ne bilo čudno, če bi si sovražnik osvojil obmejne kraje in tudi sosednje dežele.

Ni manjkalo glasov, ki so grajali Herberta, češ da ne izpolnjuje svojih dolžnosti kot vrhovni poveljnik. Herbert je prostodušno priznal žalosten položaj obmejnih krajev. Hrvatska krvavi vsak dan vsled izdajalskih napadov turških divjakov, ki imajo na jeziku vedno mir, v resnici pa jim je mar le vojska in rop. Z vsakim dnem raste nevarnost, med tem ko je odpor vedno težavnejši. Sam gotovo ni nič zanemarljiv, ampak se vedno ravnal po ukazih in Krajino skrbno nadzirala, kolikor mu je to bilo mogoče zaradi velike oddaljenosti. Kar je izgubljeno, se ne da več rešiti. Hoče pa vse storiti, če treba tudi s smrtno nevarnostjo, kar zahteva od njega ljubezen do domovine in vojaška čast.

Med tem ko so tako obravnavali v Brucku o brambi deželne meje, so brzi sili prinisli novico, da se pet bosenskih poveljnikov pripravlja za napad na hrvatske gradove. Zbor je nato sklenil, naj se Herbert precej poda v Krajino, ker le njegova prisotnost bo brani teljem užgala pogum in zaječala uspeh v bodočih bojih. Krajiški general je šel, kamor ga je klicala potreba domovine, dasiravno je vedel, da s svojimi maloštevilnimi četami ne vzmore ničesar proti turški premoči in da se podaja v gotovo smrtno nevarnost. (Dolje prihodnjici)

1953	OCT.	1953
Sa	Mo	Tu
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31		

KOLEDAR

DRUŠTVENIH
PRIREDITEV

OCTOBER

30. — Demokratski klub 23. varde priredi v SND na St. Clair Ave. svoj običajni letni ples. Igrata Pecon in Trebar.

31. — Društvo sv. Štefana št. 224 KSKJ priredi zvečer v Hrvatskem domu na 6314 St. Clair Ave. svoj letni ples. Igra Triangle Trio.

NOVEMBER

1. — Glasbena Matica nastopi z operama "Cavaleria Rusticana" in "Pagliacci" v Slov. nar. domu na St. Clair Ave.

14. — Klub 13 pripravlja večerjo s klobasami in kislim zeljem od 7. do 10. ure zvečer v SND na St. Clair Ave. Godba!

14. — Podružnica št. 3 Slov. moške zveze priredi v Slov. domu na Holmes Ave. veselico s plesom.

15. — Cerkevni pevski zbor Ilija pri Mariji Vnebovzeti vabi ob šestih zvečer na KOLLENE v šolsko dvorano.

22. — Pevski zbor Adria priredi jesenski koncert in AJC na Recher Ave.

25. — Carlton Club priredi šest ples na večer pred Zahvalnim dnem v SND na St. Clair Ave. Igra Peconov orkester.

25. — Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ priredi večerjo z zabavo in plesom v Slovenskem domu na Holmes Ave. Igra Eddy Habat orkester.

28. — Društvo Kristusa Kralja št. 226 KSKJ priredi v SND na St. Clair Ave. plesno veselico. Igrajo Kenny Bass in njegovi Polka Poppers.

DECEMBER

6. — Pevski zbor "Slovan" ima koncert v AJC na Recher Ave.

6. — Sv. Pavel št. 10 Hrvatske kat. zajednice priredi letni obed v cerkveni dvorani sv. Pavla ob eni popoldne. Po obedu zanimiva filmska predstava.

FEBRUAR

6. — Dr. France Prešeren št. 17 SDZ priredi za svojo 40-letnico ples v SND na St. Clair Ave. Igra Pecon in Trebar orkester.

Iz znanstva in prirode

Med in delo čebel

Slovenci smo poznani v Evropi in Ameriki kot dobri čebelarji. Mnogi so pošiljali matice — čebele po celem svetu in dobivali v mirnem času precej denarja zanje. Tudi med našimi ljudmi je precej čebelarjev, še več pa takih, ki radi uživajo izdelek čebel za posladkanje in za zdravje. Med je tvarina, ki se v tisoč letih ni pokvarila. Ko so poskusili med, ki so ga našli v egiptovskih piramidah po več kot 3.000 letih, je bil prav tako užiten, kakor bi bil dan pred kratkimi leti za popotnico mrtvim kraljem-faraonom. O medu samem ni bilo napisati daljši članek, posebnost o njegovih dobrih učinkih za razne bolezni, pa bomo enkrat kasneje o tem več povedali. Za enkrat napišemo nekaj zanimivosti o delu čebel, ki je težko in pozhrtvovalno, ljuba živalica vpravlja za svoj zarod, človek ji pa vzame, kar je pripravila za sebe in svoje. Da se pa izravna ta krivica, ji človek v hladnih letih daje hrano, seveda zato, da jo ohrani pri življenju in za delo, sicer zopet ne bo dobil od njih medu. Sladkor, ki ga dobi od človeka v časih, ko čebelarji niso mogoče medu nabirati, le-te povrnejo stotero v dobrih letih, ko ga lahko dosti naberejo na cvetih.

V kraju Atlantic, Iowa, sta dva čebelarja gojila tekom 40 let na velikih pašnikih cvetne rastline,

ki sta jih dobila iz vseh krajev sveta. Mnogo rojev čebel sta namestila v udobnih čebelnjakih, katere sta opremila z raznimi kontrolnimi pripravami, da sta mogla točno opazovati vse delo čebel. Razdelila sta delovni dan čebel tako, kakor bi te delale delovnimi pogoji unij in nabirale med tekom 8 ur dnevno. To sta bila čebelarja Frank Pellet in njegov sin Melvin, ki sta svoja opazovanja redno zapisovala. Iz njunih opazovanj je razvidno, da je ena čebela obiskala 20 cvetov tekom ene minute, tako, da je v 20 minutah obiskala 400 cvetov.

Drug čebelar postavlja manjšo številko za delavnost čebel in pravi, da čebela obišče samo 10 do 20 cvetov na minuto, in da napravi samo 10 zletov na dan. Če bi ena sama čebela mogla zbrati za en funt cvetnega nektarja — tako se imenuje vsebin cvetov, ki tvori glavni del v medu —, bi morala letati 365 dni na leto in zbirati nektar celih 8 let. Seveda so to povprečne številke, ki se spreminjajo po različnih deželah.

Neki opazovalec čebel je v Medini, O. videl čebele na delu koncem junija še ob pol desetih zvečer, zjutraj pa že pred sončnim vzhodom. Videti je, da čebele nabirajo med takrat, ko cveti izcejajo nektar v cvetne čase, kar se godi pri raznih cve-

tilih v raznih časih. Deteljni cvet stori to samo en določen del dneva, drugi cveti pa tekom celega dneva, nekateri cveti se zapirajo že kmalu popoldan, pa se morajo čebele ravnati po cvetovih, kakor so pač odprti in imajo svoje "uradne ure" za obiskovalce, čebele, ki se hranijo z njimi. Ista težkoča obstoja pri tem, da nekateri cveti zorijo bolj počasi, kar se tiče sladkosti nektarja, pa je v tem mnogo več dela za čebele, da si poiščejo prav dozorele cvete, kakor je to mogoče z enim samim obiskom na enem cvetu. Vsakemu čebelarju je znano, da čebelna paša ni enaka pri istih rastlinah oziroma cvetovih, zato prevažajo panje iz kraja v kraj, da nudijo čebelam bolj sladke cvetove in dobijo seveda več medu od njih. Tudi čebele same izbirajo boljše pašo in so na potu celo 8 milj daleč od čebelnjaka, da dobijo sladke cvetove. Vendar take velike daljave niso primerne, ker je breme, ki ga čebela more nositi, pretežko za njo, pa more napraviti samo nekaj poletov.

Čebela izbira cvete in jih ne obiskuje kar samo slučajno. Ko iz nektarja, ki ga posesa v cvetu, predela med, stori to tako, da je ta med ene vrste, kakor ga je izbrati mogoče iz posameznih rož, na primer, hojev, lipov, deteljnih itd. Čebela, ki nabira nektar, ne pobere semenskega prahu rože, to delo je odmerjeno drugi čebeli, ali pa pride popoldan in nabere prah na svoje kosmate nožice.

Kako so opazovalci čebel iskali sledi za čebelami, bo marsikdo vprašal? To ni enostavno delo, če pomislimo, da se čebela izgubi iz vida prav hitro, in ni več sledu za njo. Okrog 4.000 jih gre na en funt, kje jih boš iskal, ko so enkrat v zraku?

Zaznamovali so jih z živimi barvami, kar ni bilo lahko delo, in tudi ne mirno, ker so majhni prostori, kamor so mogli dati kaj žive barve. Vendar so na tisoče delavnih čebel tako zaznamovali, da so jim mogli slediti njih polete. Ženske roke so se izkazale kot prav pripravne za to delo, in razni znanstveniki so rabili razne barve, da so mogli zasledovati čebele pri njihovem delu. Nekaterih čebel ni bilo treba zaznamovati, kot na pr. matice, ki se jo pozna na prvi pogled od celega njenega roja. Takšoj. obstoja iz kakih 12.000 delavk — čebel, in ene matice, brez samecev. Taka kolonija naraste tekom ene nabiralne dobe na 60 do 75 tisoč, morda celo na 100.000 delavk, nekaj sto samecev in eno matico. Da se more tako ogromno družino spraviti pokonci, je veliko delo. Največje, če to motrimo s stališča bodočega rodu, opravi matica, ki stalno boga po čebelnjaku in polaga jajčeca, včasih en sam dan večjo množino, kot je cela njena teža.

Iz imena matice, je razvidno stališče te čebele do celega roja, t. j. ona je mati roja. Hranijo jo čebela vrsta služabnic, ker je njeno delo samo proizvajanje nove-

ga naraščaja. Navadno živi taka matica 3 do 5 let, vendar pa imajo v švici neko vrsto matic, ki doseže tudi 8 let v svoji rodiljski delavnosti. Ker je povprečna doba poletja 40 dni, more matica položiti več milijonov jajčec. Mlade delavke opravljajo svoje delo prvo tretjino življenja v čebelnjaku. Predelujejo naktar v med, delajo vosek, pečatijo ozir. zapirajo celice z medom, in sploh gojijo mladi naraščaj, oziroma stražijo dom. Nekateri čebelarji raziskovalci sodijo, da dela v notranjost čebelnjaka ravno toliko delavk, kakor zunaj na polju pri zbiranju nektarja in cvetnega praška. Splošno se ceni, da mora biti 20 tisoč čebelnih poletov, da se nabere 1 funt nektarja, ki sestoji iz mešanice vode, sladkorja in drugih primesi. Za en funt medu je treba 4 funte nektarja, kar pomeni, da je treba dela 80 tisoč čebel, da spravijo skupaj en funt medu, in nadaljnih 80 tisoč, da ga predelajo in shranijo.

Čebelarji opazovalci cenijo, da 200 čebel zapusti čebelnjak na minuto, oziroma se jih vrne z nektarjem, če naj bo letina medu dobra. Koliko se pridelala medu na dan, se vidi na čebelnjakih, ki so postavljeni na tehtnicah, ki kažejo težo čebelnjaka. To težo dnevno beležijo, še več v gotovih slučajih celo od ure do ure. Na kanadski posestnik farmi v Brandon, Manitoba, so beležili porast teže čebelnjaka tekom ene ure za 3 in 3/4 funta, tekom 24 ur pa za 26 funtov. Celotno 40 funtov so beležili, to so pa rekordi, ki so jih dosegle čebele v Pretoriji v Južni Afriki. Iz enega samega panja na tej farmi so tekom enega leta vzeli od 20. marca 1948. do 19. marca 1949. celih 2.112 funtov. Ta panj je imel 16 nadstropij, tako, da je bilo treba imeti lestvo in celo napravo, da so mogli jemati med iz panjev. Letni rekord ameriških panjev je komaj polovica tega pridelka.

V Zd. državah ameriških se pridelata letno nad 200 milijonov funtov medu. Če kdo poskusi to število spraviti v sklad z množico čebel, ki so bile potrebne, da so znesle 4 krat toliko nektarja skupaj bo dobil številke, da se mu bo zvrtele v glavi, ker bodo šle ne samo v milijarde, ampak v trilijone.

Slovenci častimo čebele, ker se zavedamo njih velikega pomena v našem življenju, in pravimo, če je kaj dobro in sladko, da je sladko kot med, da je človek priden kot čebela, in ko čebela pogine, ji pravimo, da umrje, kot da je človek umrl. Hranilnice in zadrage, ki se bavijo z zbiranjem denarja, so si izbrale za svoj znak panj, dom pridnih čebel.

PASTERIZIRANJE VINA

Pasterizacija se tako imenuje po francoskem učenjaku Pasteurju, ki je dokazal, da se iz mrtvega ne more razviti nič živega. Pasteur se je prvi globlje pečal z bakterijami in glivicami ter dokazal, da jih s primerno toploto lahko zamorimo. Ta njegov nauk, oziroma to njegovo odkritje, ki je danes znano pod imenom pasterizacija, je mnogo koristilo zdravniški vedi, z njim pa se je v izdelni meri okoristila tudi industrija za konzerviranje hrane. Najbolj znana je pasterizacija mleka, ki napravi mleko bolj trpežno, da se ne pokvari tako kmalu in da ohrani kljub temu vsa svoja odlična svojstva.

Pasterizacija pa je bila vpeljana tudi v kletarstvu. V velikih kletah pasterizirajo sploh vsa vina, ki so podvržena kakšni bolezni, n. pr. zavrelca ali kisanje. Izkazalo se je, da s pasterizacijo zamorimo bakterije očetne kisline, da pa nič na škodujemo ostalim lastnostim vina, predvsem ne njegovemu okusu. Pasterizirana vina so bolj stanovitna.

Za pasteriziranje je potrebna posebna priprava, poseben stroj, ki naglo segreje tekočino na že-

ljeno toploto in potem naglo ohladi.

Samo odgovor

Učitelj: "No, Janez, ali je bilo moje vprašanje težko?" — Janez: "Ne, gospod učitelj, samo odgovor."

Ženske dobijo delo

Ženska za delni čas

Išče se ženska, ki govori angleško, da bi skrbela za malga otroka od 5 do 8 zvečer. Kličite EN 1-7043. (211)

KNIIGOVODKINJA

Nekaj tipkanja in drugo splošno delo
Dobra plača
Opoldne do 9 zvečer
5 dni v tednu

NORTHEAST APPLIANCE
& FURNITURE
22530 Lake Shore Blvd.
(213)

Moški dobijo delo

IZKUŠENI

Moški za gradbo tovornih vozov (truck)

izkušeni v električnem varanju, tudi pomočniki. Stalno delo. Plača od ure.

THE OHIO TRUCK

EQUIPMENT CO.
3319 Regent Rd.
Priložno do E. 79 St., Union,
Broadway in E. 55 busov.
(211)

MALI OGLASI

Iščejo stanovanje

Zakonski par srednje starosti, oba zaposlena, iščeta 4 ali 5 sob v St. Clairski okolici. Kličite po 5. uri UT 1-8490. (212)

Naprodaj

Proda se hiša za 2 družini, 7 sob, prenovljena, na E. 160 St., blizu Waterloo Rd. Kličite lastnika RE 1-5401 po 6. uri. (211)

Hiša naprodaj

Naprodaj je prostorna hiša 9 sob za veliko družino. Vse v izvrstnem stanju. Prodaja lastnik po zmerni ceni. Pokličite ENdicott 1-0517 ali se zglasite na 900 E. 73 St. (x)

Iščejo stanovanje

Moramo se seliti, ker je hiša prodana. Nujno potrebujemo 6 ali 7 sob. Vsi odrasli razen enega. Kličite EX 1-7798. (212)

Iščejo stanovanje

Trije odrasli mirni ljudje iščejo 5 do 6 sob. Kličite EX-1-0785. —(213)

Stanovanje

Samska ženska dobi brezplačno stanovanje, kjer si more sama kuhati. Oglasiti se je treba na 1046 E. 69 St.

Naprodaj

Farma 43 akrov, 15 akrov javornih dreves, 1100 čevljev procelja, 6 sob, kopalnica in pralnica, klet pod celo hišo, furnez na premog, hlev, košnjač, itd., sadna drevesa, hladilnik in električna peč sta vključena. Zelo zmerna cena. Je 8 milj vzhodno od Chardon na Rt. 6, prva hiša zahodno od Rt. 86, na severni strani. Aikins (213)

Prijatelj's Pharmacy

SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vogal St. Clair Ave in E. 68 St.

ČE HOČETE . . .

prodati ali kupiti posestvo ali trgovino, obrnite se do nas

JOS. GLOBOKAR

986 E. 74th St.
HE 1-6607

1. Glavobola
2. Nervoznosti
3. Zelodčne nerednosti
4. Neprebavnosti
5. Vzdiganja
6. Zgube spanca
7. Slabega apetita

ker te sitnosti so povzročene vsled zaprtnice

Za od leta 1887 je tisoče in tisoče ljudi uspešno uživalo Trinerjevo Grenko Vino, efektivno znanstveno formulirano zmes raznih posebnih zbranih naravnih korenin, zelišč in cvetja. Trinerjevo deluje prijazno, gotovo in gladko pri odpravi zamažanih ostanov iz črevesja. Nabavite si steklenico Trinerjevega Grenkega Vina danes in preizkusite njegovo čudovito preizkušeno dobroto sami zase!

TRINERJEVO GRENKO VINO

POŠLJITE KUPON ŠE DANES:

Joseph Triner Corp.
4053 W. Fillmore - Chicago 24, Ill.
Prosim, pošljite mi 18 oz. steklenico Trinerjevega Grenkega Vina, za kar pošljam \$1.50 za vsako steklenico, polnima vstela.
IME _____
NÁŠLOV _____
MESTO IN DRŽAVA _____

JEZERO JE IZGINILO — Vročina in suša sta vzeli vodovje Horton jezera v Kansasu. Nekdaj so močili valovi jezera pomol, na katerem stoji mali Billie Harvey, ko ogleduje žalostno pokrajino.

JOHAN BOJER:

IZSELJENCI

ROMAN

Ali kaj pomaga tarnanje! S solnčnimi pegami pokriti obraz pod rdečimi lasmi je zmeraj žarel od zaposlenosti. Tam sta bila hlev in kuhinja, hiša in otroci. Treba je bilo prestiti in tkati in delati na polju. Le redkokdaj so se zbrale ženske h kavi in božji besedi. Zmeraj je bilo kaj težkega. Ali kadar je hitela preko dvorišča, je pogosto za trenotek obstala in se ozrla na hribe, na pokrajino spodaj, na veliki fjord, ki se je raztezal pod dolgimi, sinjimi gorami na zahodu. Tam so prihajali in odhajali parniki in bele jadrnice. Nekateri so bili namenjeni daleč, tako zelo daleč. Drugi so se vračali iz daljnih in čudovitih, pravljicnih dežel. Iz vsega tega pa je zajemala mir in tolažbo.

In tja preko je tudi Morten odpotoval na velikem parniku. Bilo je, kakor da bi mu njen pogled skušal slediti tako daleč, kolikor se je dalo. Ampak vse je izginjalo v svetli megli. Bila je spet pravljica. Sicer je imela še Simena, ki je bil že dvajset let star, in Petra, ki je bil nekaj let mlajši, in Randi, ki jih je imela petnajst. In potem mala dva, Knuta in Meto. Vsi so ji bili v pomoč. Ali Mortena le ni bilo, ki bi vodil vse v redu.

Marsikako nedeljo zvečer je šla s svojimi otroki navzgor ob njivah in gledala na breg na drugi strani reke. Tam je bil še zmeraj sam jelšev gozd in grmovje in kamenje. Ampak le počakajte, da se vrne Morten! Takrat bodo nastale tam njive in travniki. In pogledajte stara poslopja in pomislite, kako bo vse to videti takrat, ko pride on! Berit je videla vse pred seboj in popisovala otrokom. Mogočno, belo prepletkano glavno poslopje, dolgo rdeče gospodarsko poslopje z dvema kriloma. Ne bo dolgo trajalo in vselila se bo tja in hodila kot mogočna hišna gospodinja po velikem posestvu.

In otroci so poslušali Randi, najstarejša deklica, je bila pač najbolj podobna materi. Plavolasa in lepa je bila in videla je pred seboj polno slik. Kadar se je smejala, se je moral z njo smejati ves svet. Ko bo nekoč hčerka na velikem posestvu — da, da, potem bodo snubci že prišli!

Ali banka je zahtevala obresti, lensman davek, trgovec obroke in razen tega je bilo še kaj drugega. Berit je vzdihovala in iskala izhoda. Ampak, saj v nekaj letih pride Morten domov. Misel nanj je zmeraj pomagala. Tam daleč v daljavi se je izpreminjal v rešitev iz vseh stisk. Ko je v mraku sedela pri oknu in gledala v nebo na zahodu, si je pogosto izbrala eno samo najlepšo zvezdo. In ko je tako strmela vanjo, je tem silneje mislila na svojega sina.

Včasih se je dogodilo, da je pogledalo skozi kuhinjska vrata neko dekle s svetlimi lasmi in velikimi pričakujočimi očmi. Prihajala je zmeraj po gozdni stezi in nikoli ni hotela stopiti v sobo. Bila je Helena. Torej zdaj ji je bil Kvidal dovolj dober? Ali si je morebiti zato predstavljala Mortena lahko prav takega, kakršnega je najrajši imela, skoraj kot kakega princa, ker je bil tako zelo daleč? In kdaj pa kdaj je gotovo napravil dolgo pot na smučeh ali predaval, ali pa pel lepše kakor kdorkoli na svetu. In s kom naj bi bila o vsem tem govorila, razen z

njegovo materjo? "Ali ste dobili kako pismo?" Berit se je nasmehnila: "Da, seveda. In ti tudi?" — "Da, ampak kaj piše vam?" In potem je nastal šepet med obema ženskama.

Nato je prišla dolga zima brez pisma. Vedeli sta, da je Morten odšel v prerijo, ne pa, da je bilo tako daleč do pošte. Berit sami je bilo težko, ali najhuje je bilo mlademu dekletu. O božiču je prišla Helena na smučeh. "Ali ste kaj slišali?" "Moj Bog, nič." — "Kaj pa, če... če se mu je kaj pripetilo? Če... če več ne živi?" — "Ne reci kaj takega. Helena. Saj si vendar lahko misliš, da živi."

To pot pa je Helena obsedela na kuhinjski klopi in tiho jokala. Izvilo se ji je, da ni bila taka z njim, kakršna bi morala biti. Zdal se ji zdi, da ne bo imela nobenega veselega dneva več. Če bi ji poslal vozni listek, bi se odpeljala k njemu, pa čeprav bi morala pobegniti z doma kakor tat.

Berit gleda zamišljeno predse. Če bo dekle res odpotovalo k njemu — čemu naj bi Morten potem še prišel domov?

Težko? Biti mati je zmeraj težko, mora se sprijazniti s tem, da je potisnjena v kot. Ampak Kvidal? Kaj, če so... če so vse to samo sanje? Morten, Morten! Saj nas vendar ne boš zapustil!

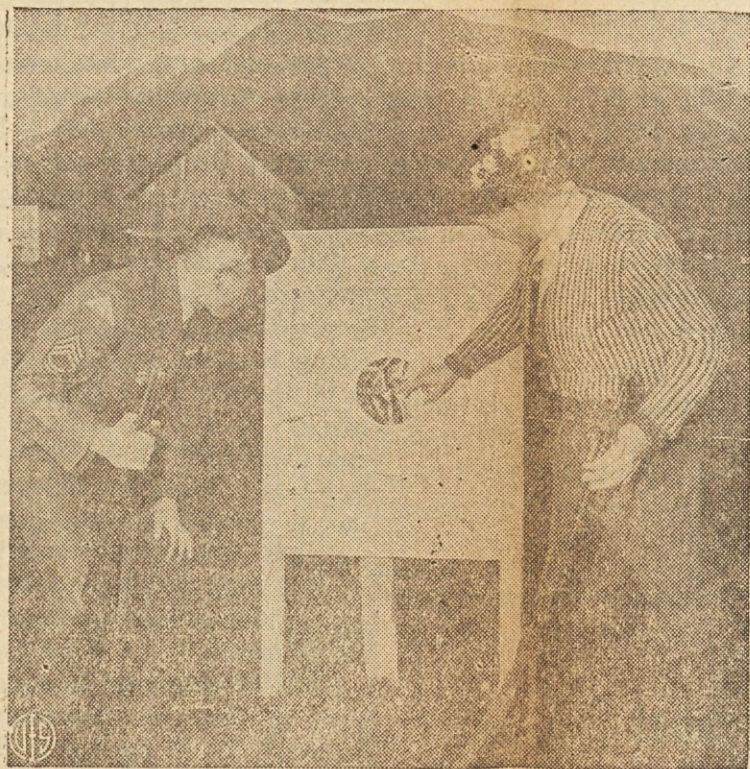
Noč je prebela ob tkanju lepega prta v rdečih, modrih in belih barvah. To naj bi bilo pogrinjalo za njegovo posteljo, ko se vrne domov in se poroči. Nekega dne se ji je posrečilo zvabiti Heleno v sobo, ko nikogar ni bilo notri. "Kaj misliš, bo iz tega?" Deklica je zardela. "Ne vem." Mati se je nasmehnila. "Ah, jaz tudi ne."

Ali na pomlad je Helena nehala prihajati. Nekega dne jo je Berit srečala na deželni cesti in le s težavo se ji je posrečilo, da je ujela njen pogled. "Ali si dobila kako pismo?" — "Da." — "In mogoče vozni listek?" Glas se ji je tresel. "Ne." — "Ali si se spet drugače odločila?" — "Tako... tako

težavno je vse."

Sredi poletja sta bila ona in lensmanov sin oklicana. Berit je sedela v cerkvi, a ni omedlela. Le tega si ni upala, da bi o tem pisala Mortenu. Saj bi ga morebiti tako prestrašilo, da bi povratek še bolj odlagal. Venomer je gledala sliko na omari, pogovarjala se z njo, kadar je bila sama, in tudi pogrinjalo je tkala dalje.

Simen je hodil nekaj časa okrog, debel in plavalas in kakor nabit z Mortenovimi načrti. Z mlajšimi brati in sestrami ni bil nič kaj milosten, odkar je bil najstarejši. "Pojdi in nacepi drvi!" je rekel Petru. "In vaju prosim, da gresta z menoj sadit krompir!" je ukazal sestrama.

NEMSKO - AMERIŠKE STRELSKE TEKME — Sgt. Cadish iz New Orleans in neki Bavarec pregledujeta tarčo na prvih nemško - ameriških strelskih tekmah po vojni v Garmischu.

BARAGOVA PRATIKA

ZA LETO 1954

ima pestro in zanimivo vsebino. Vsak jo bo vesel.

Naročite si jo dokler je v zalogi.

Slane \$1.25

s poštnino,

kar je poslati v Money order, čeku ali gotovini na:

BARAGOVA PRATIKA

6519 W. 34th St.

Berwyn, Ill.

P. S.: Znamk, prosimo, ne pošiljajte

JOHN HUDSON

Reprinted courtesy The Cleveland News

FOR A HARD-WORKING, COURAGEOUS MAYOR, ELECT WILLIAM J. McDERMOTT. Citizens for McDermott, Al Mantica, Chairman.

Hotel je Mortenu pokazati, da je prav tako dobro znal urejati vse kakor on. Ali čas je potekal in pričel se je čuditi, zakaj ni Amerikanec poslal toliko denarja domov, da bi kaj zaleglo.

Kdaj pa kdaj po pet ali šest dolarjev se je sicer materi zdelo, da je velika vsota. Ali pa je zadostovalo za banko, za trgovca in davke in še celo, da bi najeli delavce in pričeli na veliko? Kaj neki je Morten mislil? Zdal je bil Simen tisti, ki je moral hoditi na delo, pozimi na ribolov, spomladi in jeseni na dni. Zasluzek pa ni bil nič boljši kakor takrat, ko je bil Morten še doma. Bil naj bi z doma in bil naj bi na posestvu. Slukrompir!" je ukazal sestrama.

da po bratovih načrtih. Kaj neki je mislil Morten? Prihajala so nova naročila od njega: "Lotite se tega in tega! Pričnite kopati jarke severno od barja!" Prav, ampak sem z denarjem! Saj bo kmalu obogatel, ko je imel vendar tam preko že posestvo, ki je merilo šest sto maa-

Simen nikoli ni pozabil tiste prve zime, ko se je mati nekega dne vrnila domov in vsa žarela. Končno vendar pismo. In denar. Tako? Koliko sto? "Tri dolarje." Mati je bila bogata, ko je mahala s tistimi tremi tujimi bankovci. Simen je skrnil porogljiv nasmehek. Ko bi bila mati dobila teh par vinarjev od kakega sina z Lofotov, bi bila samo vzdihovala, zakaj ni več. Zdal pa, ko so prišli od njega, ki je bil v Ameriki, od domačega boga, je bilo skoraj kakor cel milijon. Morten ni nič pisal o

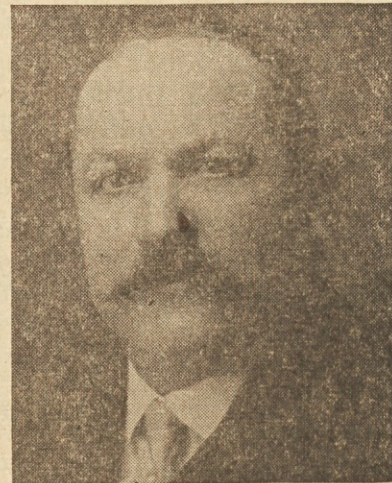
tem, da je zastavil svojo žepno uro, da je lahko spravil skupaj tolikšno vsoto. O samem sebi sploh ni veliko poročal. Zato pa je dajal nova naročila: Storiteto in to do pomladi. Pišite mi novice iz domačega kraja. Ali je Gunnar Ramsoeya še župan? Ali jih veliko obiskuje okrogno šolo?

Ampak veliki Kvidal je strašil tudi v glavah mlajših bratov in sester. In nekega dne je Simen res pričel krčiti svet v bregu onkraj reke. Sekati brinje in grmičje še ne, kako gre, ali ko je treba kopat ledino, je težje. Same korenine in kamenje, korenine in kamenje. Sreča, da ima pri sebi Petra, prav zares oba čutita križ in ramena. Peter je tako zelo podoben očetu, trša tega vratu je in nagle jeze. Če česa ne more napraviti, takoj kolne in sredi dela se naenkrat

vsega naveliča in zbeži čez drn in strn. Vsaka drobtina zemlje mora biti z lopato obrnjena. Za vsako ped se je treba potiti. Če so Kvidal na ta način krčili, je umljivo, da posestvo ni večje. In nekega dne sta brata pričela razmišljati o Mortenu, ki je živel tamkaj v preriji s šest sto maali najboljšje zemlje.

(Dalje prihodnjič)

VOTE
NOV. 3
FOR
5 Vital
Issues
★ ★ ★

V blag spomin

PETINTRIDESETE OBLETNICE SMRTI NAŠEGA LJUBLJENEGA IN NIKDAR POZABLJENEGA SOPROGA IN OČETA

JOHN MODIC

Ki je v Bogu zaspal večno spanje dne 26. oktobra 1918

Petintrideset let je že minilo, odkar zapustil si naš dom, ko od nas Te je ločila na božji klic nemila smrt.

Dragi soprog in ljubljeni oče, na Tvoj grob danes spomin hite, večni Bog Ti deli plačilo, spavaj v grobu zdaj sladko.

Žalujoci ostali:

KAROLINA MODIC, soproga
HČERE in SINOV

Cleveland, Ohio, 26. oktobra 1953.

Želiš v osamljenosti zvestega prijatelja? Ga privoščiš svojim dragim? Naroči čimprej slovenski splošno misijonski mesečnik

"KATOLIŠKI MISIJONI"

V mesečnih obiskih te bodo razveseljevali ob tridesetletnem jubileju svojega obstoja skozi leto 1953 na 680 straneh. Urejevani od slovenskih lazaristov in tiskani v Buenos Airesu, ti bodo prinašali ob sodelovanju številnih slovenskih misijonskih pionirjev zanimiva poročila iz vseh delov sveta. Ob številnih lepih slikah boš lažje razumel aktualne članke, strahovito borbo človeštva za zmago dobrega nad zlim. Prijetno razvedrilo, široka razglednost, sočutje za duhovno bedo bližnjega, globoko cenjenje tvoje vere bodo bogati sadovi tega branja. V zahvalo se potrudi, da bodo KATOLIŠKI MISIJONI brani v sleherni pošteni slovenski hiši v izseljenstvu, od vseh, ki jim ni vseeno, kam svet drvi.

Naročite Katoliške misijone takoj ali zahtevajte prve številke na ogled: Lenček Ladislav, Calle Cochabamba 1467, Buenos Aires, Argentina.

Za U.S.A. in KANADO samo \$2 letno, s pestro prilogo "MISIJSKA NEDELJA" na 178 straneh pa \$1 več. Pišite na naslov:

REV. CHARLES WOLBANG, C.M.

500 East Chelton Ave., Philadelphia 44, Pa. U.S.A.

FRANCE GORŠE
AKADEMSKI KIPAR

Izvršuje vsa dela cerkvene in liturgične umetnosti po lastnih izvirnih načrtih, tudi postaje križevega pota v bakru, mavcu ali v žgani glini. Izvršuje tudi načrte za slikana okna, paramente, prapore, kelihe in monštrance.

6519 St. Clair Ave.

Tel. HE 2-1290

Cleveland 3, Ohio

V blag spomin

ČETIRTE OBLETNICE SMRTI DRAGEGA SOPROGA IN SKRBNEGA OČETA

Joseph Pikš

Ki je zaspal v Gospodu dne 25. oktobra 1949

V miru božjem zdaj počivaj, zdaj bivaš vrh višave jasne, kjer sonce več ne otemni, kjer sreča mir, ne mine več.

Prosi ljubega Boga za nas in ko pride na poslednji čas, da vsi enkrat spet se snidemo, ter vso večnost veselje uživamo.

Tvoji žalujoci:

LOUISE PIKŠ, soproga

MARY, hči

TONY, sin

Cleveland, Ohio, 26. oktobra 1953.